

במושב מיוחד שעוסק באפשרויות ההגנה הפעילה והסבילה מפני איזמים אסטרטגיים אמר האלוף הרצל בודינגר: "השינוי העיקרי בשנים הבאות נעוץ בחשיפת כל שטחה של מדינת ישראל לאיום של טילים, על כן יש להגביר מיידית את ההשקעה ביכולת ההתגוננות"

תא"ל יאיר דורי: "צריך לשנות את תפיסת הביטחון שמאמינה שחיל האוויר יוכל להשמיד את כל המערך הטילי של האוייב"

סגן שר הביטחון, אלוף (מיל) מתן וילנאי: "מדינות ערב הבינו שאינם יכולים לנצח את צה"ל ועל כן מנסים להכריע את מדינת ישראל באמצעות תקיפת העורף.

התפיסה שגיבשנו במבצע עופרת יצוקה היא תפיסה נכונה אך זוהי דוגמא קטנה לעומת הסיכונים שניצבים בפנינו"

בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי בהרצליה, במושב סוער שעסק באפשרויות ההגנה מפני איזמים אסטרטגיים, אמר אלוף (מיל) הרצל בודינגר כי בשנים הקרובות כל שטחה של מדינת ישראל יהיה חשוף לאיום טילי ועל כן יש להגביר ולמקד את ההשקעה ביכולת ההתגוננות וההגנה על העורף.

תא"ל יאיר דורי חיזק את דבריו ואמר כי נוכח האיומים החדשים בפניהם ניצבת ישראל, יש צורך לשנות את התפיסה הביטחונית המאמינה כי ביכולתו של חיל האוויר להשמיד את כל המערך הטילי של האוייב. דורי הוסיף כי העתיד הוא הגנה באמצעות לייזר וישראל ניצבת כיום בפני הזדמנות פז להיכנס אל עולם הטכנולוגיה העתידית הזה. עדיף לעסוק בזה עכשיו ולא בהפקת לקחים מאוחר יותר.

סגן שר הביטחון, אלוף (מיל) מתן וילנאי סיכם ואמר כי מדינות ערב הבינו שאינם יכולים לנצח את צה"ל ועל כן מנסים להכריע את מדינת ישראל באמצעות תקיפת העורף. "התפיסה שגיבשנו במבצע עופרת יצוקה היא תפיסה נכונה, אך זוהי דוגמא קטנה לעומת הסיכונים שניצבים בפנינו".

נתניהו: "אם אבחר אני מתכוון לאחד את כל הכוחות המרכזיים בעם ולהקים ממשלת אחדות רחבה. תחילה אפנה לשותפים מסורתיים - אך זה לא מספיק - צריך לאחד את העם כולו ולכן אפנה לכל המפלגות הציוניות. מול האתגרים הגדולים העומדים בפנינו נצטרך את האנשים הטובים ביותר, המנוסים ביותר, המתאימים ביותר והרציניים ביותר"

להלן נאום יו"ר הליכוד, בנימין נתניהו, בכנס הרצליה הערב:

"היום הזה המדינה ניצבת בפני הכרעה על עתידה. אני מאמין שאזרחי ישראל יבחרו לסיים את עידן החולשה ולהתחיל את עידן ההתעצמות. הם ישימו קץ לעידן האשליות ותחל דרך של הכרת המציאות והתעצמות. זוהי תמצית המדיניות שאותה אנו מביאים - ראייה מפוכחת של המציאות והתעצמות לאומית בכל תחומי חיינו: בביטחון, בשלום, בכלכלה ובחינוך. אין סתירה בין ראייה מפוכחת של המציאות לבין התקווה, אלא להיפך - התקווה נובעת מן היכולת לאתר נכון את מה שמתרחש בפועל.

בנושא הביטחון אומר כי לפני שלש שנים, בסוף ינואר 2006, הזהרתי מפני העלייה של החמאס, התעצמות איראן, היחלשות הרשות הפלסטינית, הנסיגה החד צדדית שבוצעה ונסיגות אחרות שתוכננו אז. לצערי, לא הצלחנו לשכנע את הציבור ובבחירות בישראל "קדימה" ניצחה והממשלה בחרה ללכת לדרך אחרת, תוך התעלמות מהמציאות ונקיטה במדיניות, שהצד השני פירש כחולשה: הבלגה מול ירי טילים ו"תהדיה" שעזרה לחמאס להתחזק. המדיניות הזו לא הביאה שלום, לא יונה צחורה ולא יונה בשום צבע אחר. היא הביאה טילים, טיפטוף רקטות, גשם של קסאם ואחר-כך סופה של קסאמים וגראדים. רק אחרי אלפי רקטות ישראל יצאה סוף סוף למבצע בעזה, ובהזדמנות זו אני מבקש להסיר את הכובע בפני מפקדי וחיילי צה"ל ואף להביע את הערכתי לשר הביטחון על עבודת ההכנה שקדמה למבצע. זה היה צה"ל אחר.

יחד עם זאת, האמת היא שהממשלה עצרה את המבצע מוקדם מדי ולא אפשרה לצה"ל להשלים את המלאכה ולסתום את הפרצה הדרומית, דרכה הגידול הממאיר של החמאס מקבל את אספקת הטילים. מדוע? בגלל תפיסת המציאות ה מוטעית ואי הבנת מהותו של החמאס.

זהו אינו עוד ארגון טרור, שאם תיתן לו כמה מכות הוא ישנה את דרכו. זוהי תנועה דתית פנאטית מגובה על ידי המשטר האיראני. אם רוצים להסיר את השלטון האיראני בעזה, חובה לעקור את המשטר של חמאס או לאטום את זרימת הנשק לעזה. לא יהיה מנוס מלמוטט את שלטון החמאס בעזה.

אתמול איראן שיגרה לוויין לחלל, היא ממשיכה את פיתוח הטילים הבליסטיים, היא רצה קדימה לפתח נשק גרעיני ומחדשת את מבצרי הטרור שלה בהם היא לופתת אותנו בלפיתת חנק בצפון ובדרום. האיום האיראני הוא האיום הגדול ביותר ואין מדינה אחרת שעומדת בפני איום דומה. כולכם יודעים שאין המדובר בתעמולת בחירות, משום שאני מדבר על כך כבר יותר

מ- 12 שנה. הזמן אוזל במהירות. אם אבחר, כפי שאני מאמין שיקרה, המשימה הגדולה של הממשלה שאקים תהיה להדוף את האיום האיראני בכל היבטיו. נפעל לרתום את הממשל החדש בארה"ב, על מנת לעצור את האיום הגדול הזה. היו לי שתי הזדמנויות לדבר עם **ברק אובאמה** בנושא לפני שנבחר. התרשמתי שהוא מבין היטב את האיום שמציבה איראן לישראל, לאזור ולאנושות כולה. זהו איום מסוג חדש - מאז תחילת עידן הגרעין לא היה חיבור כזה בין משטר דתי פנאטי לנשק גרעיני. חיבור כזה מהווה סיכון חדש והוא מכוון קודם כל וישירות נגדנו. זהו האתגר החמור ביותר שישראל עמדה בפניו מאז מלחמת העצמאות ב- 48. נפעל בכל המישורים לנטרול הסכנה.

איראן עושה הכל כדי לסכל את השלום. כל שטח שנפנה יתפס על ידי באי כוחה של איראן, צהל יוצא - חמאס נכנס. החברה הפלסטינית מחולקת בין נציגי האיסלאם הקיצוני לבין הכוחות המתונים, החלשים יותר, שאינם מספיק חזקים כדי להילחם בטרור.

אני רוצה לקדם שלום בצורה ריאלית, כי צריך לחזק את המתונים. איך? יש שתי אפשרויות: בדרך הישנה מתעלמים מהמציאות ונכנסים עם הראש בקיר ואז תקום "חמאסטון ב" - או בסיס איראני נוסף.

זה לא יביא שלום אלא יגביר את הטרור. אפשר גם לא לעשות דבר וגם זה לא יביא תוצאות.

אך יש דרך אחרת, אחראית וטובה - לקדם את השיחות המדיניות ותוך כדי כך לקדם את הפיתוח הכלכלי של הרשות ולחזק את כוחות השיטור הפלסטיני. זהו המסדרון הריאלי היחיד לקידום שלום מדיני.

אני מבחין בשינוי בגדה, רואים זאת בג'נין ובמקומות אחרים.

מה שקרה בגדה ומה שלא קרה בגדה תוך כדי המבצע ראוי לתשומת לב. מה שלא קרה, נובע מכך שהפלסטינים יודעים איזה עתיד הם רוצים ואיזה הם לא רוצים.

בעניין המשבר הכלכלי אציין כי ישראל היא אחת האחרונות להיכנס אל המשבר ואם נפעל נכון היא תהיה הראשונה לצאת ממנו. זה משבר ענק, צריך לפעול וזה יעבור אם נפעל, צריך תכנית ברורה להיחלצות ממנו. יש לנו יתרון מובהק, זהו הגודל הקטן של הכלכלה שלנו. יש למשוך השקעות הנה ולהגדיל את נתח השוק, ומכיוון שהשוק שלנו קטן יש יתרון בכך עבורנו. התכנית שאני אוביל מבוססת על פעולה מהירה ב- 5 נקודות:

טיפול מידי במשבר האשראי, הפחתת מיסים, השקעה במו"פ, בניית תשתיות ורפורמות מבניות שיצרו מקומות עבודה..

גם בתחום החינוך יש להתחיל בהכרת המציאות - הבעיה היא רב שנתית ואינה מתמצה בכסף בלבד.

אנו משקיעים בחינוך אבל לא הכל מגיע למורים אלא נספג ברקמות של בירוקרטיה. צריך להעלות את שכר המורים, אבל גם לשנות תפיסה. יש להעלות את רף הקבלה למקצוע ובכך להגדיל את מספר המועמדים שמבקשים ללמוד הוראה.

יש ליצור יוקרה על ידי הגדלת רף הקבלה ללימודים ויש לתת למנהלים לנהל ולעזור לחלשים מיד. יש להתרכז במקצועות הליבה וללמד ערכים - ללמד את ילדי ישראל מדוע הם פה, תנ"ך, תולדות עם ישראל, ולא את ה"נכבה". גם ערכי אזרח ודרך ארץ.

אחרי הבחירות נשים בצד את היריבות והמחלוקת. אם אבחר אני מתכוון לאחד את כל הכוחות המרכזיים בעם ולהקים ממשלת אחדות רחבה. תחילה אפנה לשותפים מסורתיים - אך זה לא מספיק - צריך לאחד את העם כולו ולכן אפנה לכל המפלגות הציוניות. מול האתגרים הגדולים העומדים בפנינו נצטרך את האנשים הטובים ביותר המנוסים ביותר המתאימים ביותר והרציניים ביותר. ישראל מאוחדת ואיתנה, תוכל לכל אתגר.

ביום ג' הבא יסתיים עידן החולשה ויחל עידן ההתעצמות!

במושב מיוחד שעוסק במשבר הכלכלי העולמי, אמר יעקב פרנקל:

"כשהמשבר יגמר משטרים מוניטריים יגלו שהם מחזיקים בנכסים שמעולם לא חשבו שיהיו בשליטתם"

ג'ק סטאלי, נשיא קבוצת סטנפורד, פתח את המושב באומרו כי "המשבר משפיע על כולם כמו צונאמי, ואין ספק כי הקפיטליזם נפגע והשיטה הפיננסית נכשלה במניעת שחיתויות. עתה, יש להשיב את הביטחון בשוק החופשי ופה הרגולציה יכולה לעזור. עם זאת, כשהממשלה מתערבת צריך מאוד להיזהר. אני קורא לארה"ב לחזור לבסיס, אמנם אמריקה אוהבת לקחת סיכונים, אבל פה הלכנו רחוק מדי."

יעקב פרנקל, לשעבר נגיד בנק ישראל, התייחס להתערבות הממשלתית בצורה שונה באומרו כי "כשהמשבר יגמר משטרים מוניטריים יגלו שהם מחזיקים בנכסים שמעולם לא חשבו שיהיו בשליטתם. הם יצטרכו למצוא דרך לסיים זאת, כיוון שהם לא יוכלו לנהל את כל מה שיהיה בבעלותם." עוד ציין פרנקל כי "אם בתחילת המשבר הבעיה הייתה נזילות, כעת הבעיה היא ביטחון, במובן זה שהבנקים לא יודעים מה הסיכון האמיתי של הלוו והמשקיעים לא יודעים מתי תהיה התאוששות אז הם מפסיקים להשקיע. אנו צפויים לראות עתה יותר רגולציה וכולם יודעים שזה הכרחי עכשיו, כי רק להגדיל את התקציב לא יפתור את בעיית חוסר הביטחון. לשאלה מתי הוא צופה כי המשבר יתמתן, השיב פרנקל כי: "אי אפשר לתת תאריך לסיום המשבר, כי זה תלוי במעשים שיעשו. ובכל זאת, התחזית היא ששנת 2010 תחל לא טוב, כפי שצפויה להיות 2009, אולם בהמשך 2010 תהיה התאוששות."

מייקל אוקסלי, סגן נשיא הנסדא"ק, הסכים עם פרנקל בעניין מועד סיום המשבר, התלוי בהחלטות שיתקבלו בעולם בעקבותיו והוסיף כי הוא בטוח שהקונגרס יאשר את היוזמה הראשונה של אובמה בהקשר זה. "אנו חיים בעולם שחסרה בו שקיפות, חסרה רגולציה וידע. כשנשאלתי מה ההבדל בין העולם של אנרון לעולם עכשיו, עניתי כי ההתנהגות הלא חוקית אז, הייתה ברורה וכל האנשים טופלו במסגרת המשפטית. לעומת זאת עכשיו יש הרבה אנשים חכמים שעושים מעשים טפשיים על סמך מידע לא תקין. במצב הנוכחי התקשורת דורשת פרצופים, כדי שיהיה את מי להאשים, לכן כולנו נזכור את מיידיום. לדעתי, משבר הוא דבר נורא לבזבז. המשבר הוא הזדמנות לרפורמות עולמיות ופיתוח רגולציה המתאימה למאה ה-21."

סטפן סנר, סגן נשיא המועצה האמריקאית לעסקים בינלאומיים, ציין כי "המשבר הוא הוכחה לכך שממשלות התרשלו בהגנה על השקעות זרות. יש מתח בין מדיניות ממשלתית שנועדה למשוך משקיעים, למדיניות שצריכה להגן על אינטרסים כלכליים של המדינה. מדינות כיום חושבות מתי משקיע מהווה סכנה לביטחון הלאומי ויש מדינות שמרחיבות את הגדרת הביטחון הלאומי לביטחון כלכלי. בארה"ב הייתה ליברליזציה, אבל כיום יש התרחקות ממדיניות חופשית ומעבר למדיניות של מעורבות ממשלתית. מצב זה מסוכן והוא עלול עוד להחמיר לפני שישתפר".

במושב מיוחד שעוסק באתגרי ניהול הסיכונים והרגולציה הפיננסית בישראל, אמר צבי זיו: "בנק ישראל הגיב די באיטיות למשבר, לעומת ממשלות אחרות ולכל אורך 2008 הכזיב את המערכת הבנקאית"

צבי זיו, מנכ"ל בנק הפועלים ציין כי "אנחנו נמצאים במשבר כבר שנה וחצי או שנתיים, אבל רק בתחילת 2008 הבנו את עוצמתו. בנק ישראל הגיב די באיטיות למשבר, לעומת ממשלות אחרות. לכל אורך 2008 בנק ישראל הכזיב את המערכת הבנקאית ורק בסוף השנה זה תוקן. לקח יותר מדי זמן עד שנשמעו אמירות, מצד בנק ישראל ומשרד האוצר, שהגנו על הבנקים. הבנקים סבלו בזמן זה מכותרות עיתונים שליליות בסגנון 'איזה בנק ישראלי יקרוס ראשון', למרות שהיה ברור שזה לא המצב. זיו הוסיף כי "יש לי תסכול עמוק מכך שהמגזר העסקי והבנקאות לא מהווים פרטנר לממשלה בדיון על בעיות וזה מתאצם בזמן משבר. לדוגמא, לפני שבוע יצאה תוכנית שעוזרת למגזר הנדל"ן בכך שהיא מזרימה לו הון, אבל הון הוא לא הבעיה; הבעיה היא שכולם מחכים לירידת מחירים של 10-15 אחוז ולכן אין קונים. אם היו מדברים מראש, עם המומחים שלנו בתחום הנדל"ן, היו מתאימים את התוכנית למה שהמשק זקוק לו באמת. אתגר נוסף לממשלה, הוא להיות אחראית ששוק האשראי החוץ בנקאי לא יתפוצץ בפנים של המשק, זה הסיכון הגדול ביותר במשבר הזה".

שלמה זוהר, יו"ר מועצת המנהלים של בנק דיסקונט ציין כי "פשיטת הרגל של ליהמן ברדרס הינה אבן דרך מרכזית בהתפתחות המשבר הפיננסי. הקריסה מסמלת את הפגיעה בעמוד התווך של עולם הבנקאות. מערכת האמון קרסה ביום אחד וכבר אין אמון מובן מאליו". זוהר הוסיף כי הוא צופה מספר שינויים בעולם הבנקאות עקב המשבר: "יותר מ-50% מכלל הפיקדונות בארה"ב יוחזקו על ידי חמש קבוצות בנקאיות גדולות; המעורבות הממשלתית בבנקים הגדולים בעולם תגדל; בנקים יחזרו לגודלם הטבעי; המינוף יקטן; הפיקוח והרגולציה יגדלו. בהקשר זה הוסיף זוהר כי "כיום כללי הפיקוח מאיצים המשבר הפיננסי. הדרישות והאכיפה צריכות להיות מידתיות על מנת שלא להחמיר את המשבר ולא לפגוע באמון המשקיעים במערכות הפיננסיות".

פרופ' אמיר ברנע, מביה"ס הריסון למנהל עסקים במרכז הבינתחומי, ציין כי "השוק מעריך את שווי נכסי הבנקים בין 15% ל-20% פחות, משווים במאזני הבנקים. אם בנקים יצטרכו למכור נכסים מסוימים בערך הוגן, הם יראו הפסדי ענק. זו עדות נוספת לכך שהנכסים לא מוצגים נכון. מערך אשראי זמין הוא תנאי הכרחי למיתון השפעת המשבר במגזר הריאלי. אולם, בנקים נמנעים מלחת אשראי עקב בעיית הון ועקב סיכונים אשראי".

רוני חזקיהו, המפקח על הבנקים בבנק ישראל, ציין כי "אנו עדים כיום להתערבות מדינות ובנקים מרכזיים בהיקף חסר תקדים, המתבטאת בסכומי עתק. ארה"ב הגדילה לעשות באמצעות טריליון דולר ויותר, אבל אנחנו רואים שחוסר האמון עדיין קיים ולא הצליחו להחזיר אותו. בהשוואה לקורה בעולם ישראל במצב טוב, הודות למערכת הבנקאית בישראל שהיא שמרנית. שנית, מדובר במערכת שהיא יותר מקומית מבינלאומית ולכן לא הושפענו מהמשבר הגלובלי בעוצמה בה הושפעו מדינות אחרות. מעבר לכך, גם שוק ההון הישראלי הינו שמרני והרגולציה בישראל הדוקה. יש אומרים שהיא אף קשוחה ואינטנסיבית מדי, אבל היא תרמה לשמירת היציבות והביטחון של המערכת הפיננסית. המערכת הבנקאית בישראל לא נזקקת לעידוד מהמדינה, על אף שלא חזינו שהמשבר יגיע כה מהר ובעוצמה כזו. חשבנו שכשיגיע המשבר לישראל נהיה בהלימת הון גדולה יותר, אבל עשינו מה שהיה ביכולתנו. לאלו שמאשימים את המערכת הבנקאית במחנק האשראי, אני רוצה לציין שבחול בכלל לא נתנים אשראי, כך שהמצב בישראל טוב יחסית. המערכת הבנקאית הגדילה את האשראי הבנקאי והיא תמשיך לתת אשראי, כי זה מה שבנקים עושים ומה שהם מרוויחים ממנו כסף".

ידין ענתבי, הממונה על שוק ההון במשרד האוצר, ציין כי "נכונות לנו שנה-שנתיים של התעסקות בשוק החוב של שוק ההון. התחלנו לעשות צעדים של כיצד אנו רואים את הגופים ומה המעורבות שלהם בשוק החוב. 44% שיעור החזקות המוסדיים בשוק האג"ח הקונצרניות הינו 44% ושיעור האג"ח קונצרניות בתיקי המוסדיים מגיע ל-32%. נתונים אלו מסבירים מדוע אנו מוצאים חשיבות רבה במעורבות של הגופים המוסדיים בהסדרי החוב. היעד שלנו ושל המוסדיים הוא שמירה על האינטרסים של החוסכים, בהיבט זה שהסדרי חוב שיגיעו לכדי מימוש יהיו ראויים ויגנו על המבוטחים והעמיתים. בשוק ההון הפיזור של הסיכון הוא בין עשרות גופים כך שהסיכון מתחלק, אבל כל גוף מחזיק בנתח קטן כך שהוא לא רואה את התמונה הכוללת".

צבי לובצקי, יו"ר אי.בי.איי ציין כי "המשבר החריף בגלל הנדסה פיננסית. מוצרים מורכבים, עדיף שלא היו קיימים כלל. לא יכול להיות שמוצרים פשוטים מופיעים עם תשקיפים ואילו מוצרים מורכבים מופיעים בהודעה בעיתון". בנושא אחר ציין לובצקי כי "אם השמועה שבנק ישראל שוקל לקנות אג"ח או מדדים שלהם, נכונה, אזי חבל שלא עשה זאת קודם. אם זה היה מתבצע בעיצומה של ההתמוטטות היה אפשר למנוע חלק מהאסון שקרה לחוסכים בקופות הגמל".

במושב מיוחד שעוסק בצליחת המשבר: ישראל והכלכלה העולמית, אמר אבישי ברוורמן: "יש לשנות את שיטת הממשל וההבדל ביני לבין נתניהו הוא שאני הייתי חותך בבירוקרטיה"

ירום אריאב, מנכ"ל משרד האוצר אמר כי: "אין לנו בועת נדל"ן ולא בועת אשראי, אלא שיעורי חיסכון גבוהים המהווים רשת ביטחון טובה"

אבישי ברוורמן, יו"ר ועדת הכספים של הכנסת, ציין כי "יכולנו להעביר את התקציב כבר בינוי עם הרחבה של מליארד שקל, רק השר אשם בכך שאין עכשיו תקציב. יש לשנות את שיטת הממשל וההבדל ביני לבין נתניהו הוא שאני הייתי חותך בבירוקרטיה. לשם צמיחה בת קיימא, ישראל חייבת לשנות את הממשל הבירוקראטי האיטי, כי כך אי אפשר לצמוח. התקווה שלי שראש הממשלה יבחר את האנשים הנכונים שיובילו לצמיחה.

פרופ' **מנואל טרכטנברג**, ראש המועצה הלאומית לכלכלה במשרד ראש הממשלה, ציין כי "היום גם באשראי זול אי אפשר לשכנע משקיעים להשקיע, כיוון שהעתיד לא וודאי. גם המשקיע הישראלי נרתע מהשקעות בשל תמונת המצב הקודרת בעולם. אני מציע שבמסגרת התרחיש הסביר לתקציב הבא, ישראל תרשה לעצמה חבילה פסיקאלית של עד 1% תוצר. המטרה העיקרית של ישראל צריכה להיות, תמרון הצריכה תוך מזעור פגיעה בחלשים."

ד"ר **יעקב שיינין**, מנכ"ל מודלים כלכליים ציין כי "לישראל פוטנציאל צמיחה גבוה אפילו מאירלנד ואם לא נאמץ את המדיניות הנכונה נשאר במקום 23 בתוצר בעוד אירלנד במקום השישי. למרות המשבר, יש צמיחה בענף התעשייתי ב-7%, אשר רובה הודות לצמיחה בענף הכימיה והנפט. אולם, יש מס אחד שצריך לבטל והוא המע"מ על מוצרי מזון, המס הכי פרוגרסיבי."

ירום אריאב, מנכ"ל משרד האוצר ציין כי "נכנסנו למשבר בתנאי פתיחה הטובים ביותר שהיו בישראל, אחרי ארבע שנים של צמיחה של למעלה מ-5%. מעבר לכך, המערכת הבנקאית הישראלית, חשופה פחות לחשיפות המערכת האמריקאית והאירופאית. בנוסף, אין לנו בועת נדל"ן ולא בועת אשראי, אלא שיעורי חיסכון גבוהים המהווים רשת ביטחון טובה. כרגע עומדות לנגד עינינו שתי מטרות מרכזיות: למזער את נזקי המשבר ולוודא שכשנגיע לתפנית, נתייצב על אדני זינוק מספיק יציבים כדי שנוכל להגיע לצמיחה מואצת באותו שלב. חשוב לנצל את הזמן בשביל לפתח שרירים שיזניקו אותנו קדימה."

ישראל מקוב, יו"ר הוועד המנהל במכון למדיניות ואסטרטגיה בבינתחומי, ציין כי "אף אחד לא מדבר על כך שאנחנו במצב חירום, כולם מדברים על משבר, אבל יש איום גדול על מדינת ישראל והוא האבטלה. אנחנו לא יכולים לספוג מצב בו יהיו שלוש מאות אלף מובטלים ולצערי אנו מתקרבים לקראת מספרים אלו. אנו מדברים על כמה אנחנו במצב טוב לעומת אחרים, במקום להתעסק בבעיה זו. הייתי רוצה לדרוש מהתעשייה העילית שמשתמשת בקבלני משנה מחו"ל, להעביר את אותה קבלנות משנה לישראל."

גידי גרינשטיין, נשיא מכון ראות ציין כי "קפיצת מדרגה כלכלית חברתית תבוא מהמגזר הציבורי. נדרש חזון, נדרשת מנהיגות ומחוייבות שרתומה לאתגר. נדרש גוף בו מתבצעת חשיבה, כגון מועצה לאומית לכלכלה, אשר תסדיר את שוק העבודה ותעביר את ההגנה ממקום העבודה לעובד."

השר מופז בנאום בכנס הרצליה: "איראן נוכחת בעימות בעזה אך נפקדת מאחריות. היא במושכת בחוטים ומובילה את ציר הרשע באמצעות שני בסיסי טילים קדמיים בעזה ולבנון"

להלן נאום המלא של השר מופז בכנס הרצליה 4/2/09

"היום, לאחר סיום המבצע בעזה, אנו רואים שיש מי שממשיכים להעמיד אותנו למבחן, וממשיכים בירי לעבר ישראל. ירי הרקטות בימים האחרונים הוא תוצאה ישירה של לחץ איראני על ארגוני הטרור ברצועה, במטרה לנסות ולהוכיח כי השפעתם באזור לא נפגעה.

אותנו לא מעניין מי יורה ומדוע. העובדה שהירי נמשך היא בלתי נסבלת וחייבת לקבל מענה הולם. את ההרתעה שהשגנו יש לשמר. לא נקבל הסדרים או הסכמים שמאחוריהם אין ממש. רק שקט יענה בשקט.

אני רוצה ברשותכם, להביט על המבצע והשלכותיו במבט-על אזורי ואסטרטגי.

אני מאמין כי המזרח התיכון אחרי המבצע בעזה הוא מזרח תיכון מפוכח יותר.

האתגרים מורכבים לא פחות, אך הערפל התפזר והתחדדו הצבעים, האפור התפוגג, יש שחור ויש לבן, יש בני אור ויש בני חושך, יש טוב ויש רע.

היום, יותר מתמיד, איש אינו יכול להתעלם ממאבק הכוחות שמתנהל לנגד עינינו, בין הגורמים המתונים שמבקשים להביא לאזור יציבות, קדמה ושלוש,

לבין הציר הרדיקלי, בראשות איראן, שמקדש את דרך הטרור וההתנגדות, מבקש להשליט את האידיאולוגיה הקיצונית שלו על האזור כולו, ואינו מסתיר את כמיהתו למחוק את מדינת ישראל מן המפה.

בעזה ראה העולם כולו את התנגשות המחנות, לא רק ישראל נגד חמאס, אלא ישראל, העולם הערבי ומדינות המערב נגד איראן ובנות בריתה.

זהו לא עימות על כוח ושליטה, זהו עימות על ערכים ודרך חיים, על דמותו, אופיו ועתידו של המזרח התיכון שנשאר כאן לילדינו ולנכדינו.

הציר הרדיקלי ספג מכה קשה בעזה שהדהדה בדמשק, בירות וטהראן, אך גלי ההדף השפיעו גם בקהיר, ריאד ורבת עמון.

העימות בעזה חידד את ההבנה שהמדינות הערביות אינן יכולות לשבת עוד על הגדר ולא לנקוט צד, אלא חייבות לקחת חלק מרכזי בהובלת תהליכים על מנת לדחוק את איראן החוצה.

זה אינו עוד מאבק מקומי בין ישראל לאיראן באמצעות חיזבאללה וחמאס, אלא מאבק על ההובלה במזרח התיכון. העם הפלסטיני הוא יותר מכל, קרבן של השאיפות האיראניות.

איראן נוכחת בעימות אך נפקדת מאחריות.

האסטרטגיה שלה באזור יוצרת איום על מדינת ישראל באמצעות בנייה, אימון ותחזוק של שני בסיסי טילים קדמיים במרכזי אוכלוסייה הומים, האחד: בלבנון, והשני, ברצועת עזה, תוך שימוש באוכלוסייה המקומית כמגן אנושי.

שעה שראשי החמאס רואים באיראן מודל למהפכה אסלאמית מוצלחת ומקור לתמיכה כספית וצבאית, הם בפועל מוכרים את עמם למען השאיפות האיראניות, ואינם מתקרבים, אף לא במילימטר, להשגת מטרותיהם הלאומיות.

העם הפלסטיני נותר לבד במערכה. מנהיגי החמאס, שהמיטו את האסון הזה על תושבי הרצועה, הסתתרו ועדיין מסתתרים מתחת לפני האדמה; השתמשו בילדים ונשים כמגן אנושי, פעלו מתוך האוכלוסייה, מלכדו כל בית ושביל; חאלד משעל קרא להמשך העמידה האיתנה שעה שהוא לן בחדרי מלון ממוזגים ונוסע במכוניות מפוארות; ביקורו של חאלד משעל בטהראן ודבריו אתמול בפרלמנט האיראני - מעידים יותר מכל, מי באמת מושך בחוטים, ואת האינטרס של מי הוא רואה לנגד עיניו.

חיזבאללה קרא קריאות מיליטנטיות, אך בשעת המבחן שמר על האינטרסים שלו עצמו.

אני קורא מכאן לעם הפלסטיני: זהו הרגע שבו עליכם לחשוב היטב האם דרך הטרור וההתנגדות הביאה אתכם למחוז חפצכם? האם עשיתם בכך צעד לעבר חיים טובים יותר לכם ולילדכם? מה השגתם?

פעילות צה"ל פגעה קשות בשלטון החמאס ברצועה. המבחן העליון של חמאס הוא להחזיר את שלטונו ברצועה בעיני האוכלוסייה הפלסטינית, שהיום מתחילה להבין את המחיר שהיא משלמת על שלטון חמאס.

המבחן כעת הוא מבחן השיקום. לראשונה, חמאס צריך לקבל החלטה אקוטית, האם הוא ממשיך ללכת יד ביד עם איראן או שיפנה לשיתוף פעולה עם מצרים ומדינות ערב המתונות.

ברית אסטרטגית בין מדינות המערב, ישראל ומדינות ערב המתונות, היא הכרחית על מנת להעביר מן העולם את שלטון חמאס, המובל על ידי איראן, ולהעביר את רצועת עזה לידיים פלסטיניות המכירות בתנאי הקוורטט ומועצת הביטחון.

המנופים הם הפסקה מוחלטת של ההתעצמות החמאסית על ידי האיראנים, ושיקום עזה על ידי המערב ומדינות ערב המתונות.

התפתחות בסיס הטילים ברצועת עזה מאיים על חלק ממדינות ערב המתונות לא פחות משהוא מאיים על ישראל. לכן, היום, יותר מתמיד, ישנה שותפות אינטרסים בין ישראל והעולם הערבי להחלשת הציר הרדיקלי.

כאשר אנו מדברים כאן היום על שותפויות פעולה ובריתות אסטרטגיות של ישראל - זוהי המשימה הראשונה שעלינו לטפל בה: ברית אזורית אנטי-איראנית, שתפעל בכל המישורים על מנת לעצור את איראן.

דבר אחד ברור: איראן היא שורש הבעיה. איראן היא מובילת הציר הרדיקלי באזור הכולל את סוריה, חיזבאללה וחמאס. היא הכוח המניע, הגורם הממומן, והמודל האידיאולוגי.

המשוואה היא ברורה - התחזקות איראן משמעה התחזקות הציר הרדיקלי ובו חמאס וחיזבאללה. היחלשות איראן משמעה היחלשות הציר הרדיקלי וחיזבאללה וחמאס.

במקביל לבניית בסיס הטילים באזורנו, ממשיכה איראן לקדם את תכנית הגרעין שלה.

תכנית הגרעין האיראנית היא איננה מטרה, היא אמצעי להשגת המטרה האיראנית, והיא להפוך להגמוניה במזרח התיכון, ולהשליט סדר חדש שבו היא מעצמת העל באזור, כך שתחת המטרייה הגרעינית, תעמיק את הטרור בעולם - ועל פיה יישק דבר.

אנו נמצאים בנקודת זמן בעלת חשיבות קריטית. במהלך השנתיים הקרובות סוגיית הגרעין האיראני תעמוד לפתחנו. היא האתגר המרכזי שאותו יש להסיר בכל דרך - וכל האופציות על השולחן.

האסטרטגיה האיראנית להשגת מטרותיה היא להרוויח זמן, ובכך היא מצליחה כבר שנים.

איראן עומדת להשלים את ההכנות לבניית פצצת גרעין.

אנו רואים שיפור מתמיד ברמת השליטה האיראנית בטכנולוגיית ההעשרה, ומעריכים כי גוברת הסבירות שכבר בשנת 2009 איראן תגיע להבשלת יכולת בתחום ההעשרה, ובמצב אופטימאלי החל משנת 2010 תתקדם להעשרה לרמות צבאיות.

שיגור הלוויין האיראני אתמול, מעיד על ההתקדמות ביכולותיה הבליסטיות והטכנולוגיות של איראן, ואין לזלזל בכך.

כולנו יודעים שהזמן הוא מרכיב מכריע ביכולת שלנו לשנות את התמונה ולהסיר את האיום האיראני. אנחנו במרוץ נגד הזמן, וכרגע, הזמן מנצח.

בשנתיים וחצי האחרונות, הובלתי את שיחות הדיאלוג האסטרטגי בין ארה"ב וישראל, שבמרכזו עמד האיום האיראני על כל השלכותיו האזוריות. זהו דרג שיחות בעל חשיבות אסטרטגית ליחסי ישראל - ארה"ב, על רקע האתגרים העצומים המשותפים לשתי המדינות.

קיימנו כעשרה מפגשים, בהם קיימנו חשיבה משותפת, שיתפנו מידע ובנינו אסטרטגיה משותפת. אין לי כל ספק כי המפגשים הללו היו לערך רב לדרג מקבלי החלטות בארה"ב וגם כאן בישראל. ישנה חשיבות מכרעת להמשך שיחות הדיאלוג האסטרטגי בדרג גבוה, ובשיתוף פעולה בכל המהלכים.

כניסתו של ממשל אמריקני חדש יכולה לטמון בחובה הזדמנות לפריצת דרך.

בשנים האחרונות נעשה מאמץ דיפלומטי לא מבוטל נגד איראן. עשינו כברת דרך, ואולי הצלחנו להאט את קצב ההתקדמות האיראנית, אך לא הצלחנו לעצור אותה.

איראן מנצלת בשנים האחרונות את הסדקים בחזית הבינלאומית וממשיכה בכך להרוויח זמן, ולכן היום יותר מתמיד, יש לחזק את החזית הבינלאומית והבין-ערבית נגד איראן ולפתוח מחדש במערכה להפעלת לחצים דיפלומטיים וכלכליים כבדים. כדי לתת סיכוי אמתי לפתרון הדיפלומטי בנקודת הזמן הזו, צריך לתת דחיפה משמעותית ודרסטית לפעילות הבינלאומית, מתוך הבנה שגם לדיפלומטיה יש גבול והוא הולך ומתקרב אלינו.

באשר לאופציית הדיאלוג, והאפשרות שממשל אובאמה ינקוט יזמה מסוג זה:

ישראל בוודאי לא תאמר לממשל האמריקאי כיצד לנהוג, אך עלינו להבין כי כל אופציה שתאפשר לאיראן להמשיך ולהרוויח זמן היא ניצחון איראני.

לכן, על אופציית הדיאלוג להיות תחומה בזמן, לכלול את הפסקת העשרת האורניום על אדמת איראן, ולחייב את איראן לעמוד בפני החלטה כמה שיותר מהר.

בכל מקרה, אל לנו להסיר אף אופציה מהשולחן.

אנו ניצבים היום בנקודת זמן בעלת השפעה מכרעת על עתיד המזרח התיכון ועתידנו כולנו.

רק חזית מאוחדת רחבה ככל האפשר, שתעמוד יחד כנגד ציר הרשע והטרור העולמי יכולה לנצח. רק עמידה איתנה, מאוחדת ומשותפת של מדינות העולם המערבי, העולם הערבי וישראל, בהובלת ארה"ב, תוכל להוביל למזרח תיכון של שלום, קדמה ויציבות.

אני קורא לכל החברים כאן באולם, נציגי המדינות הרבות שהתאספו כאן, ואומר לכם, זהו אולי אחד המבחנים הקשים ביותר שהעולם עמד בהם בשישים השנים האחרונות. זהו מבחן שהעולם החופשי לא יכול להיכשל בו. מדינת ישראל לא יכולה להרשות לו להיכשל.

מדינת ישראל איננה רוצה במלחמה, אנו רוצים בשלום. הרוחות הנושבות סביבנו הן רוחות של תקווה ושינוי.

אנו מוכנים לאמץ אל חיקינו את תקוות השלום ולשים מאחור את כאבי המלחמה.

אך הדרך לשלום עוברת בביטחון, שהוא סלע קיומנו כאן בארץ הזאת.

אנו נחתור בנחישות לשלום, ונכה באותה נחישות בטרור. נדבר עם כל מי שירצה בכך, אך נרדוף את כל מי שיאיים על שלומנו. נהפוך כל אבן להביא את השלום ונהיה מוכנים לשלם מחיר, אך נגן על האינטרסים הלאומיים והביטחוניים של ישראל.

במושב מיוחד שעסק בתפוצת הגרעין, אמר הגנרל הרוסי ולדימיר דבורקין, כי "לאיראן יכולת גרעינית כבר היום"

הגנרל הרוסי ולדימיר דבורקין מהאקדמיה הרוסית למדע אמר הצהריים בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי, כי איראן הצליחה לשטות באופן עקבי בקהילה הבינלאומית בנוגע לתוכניות הגרעין שלה, וכי כבר ב-2003 האיראנים השיגו את רוב הדרוש להרכבת פצצת גרעין. הוא טען שבעייתה העיקרית של איראן היא השגת אורניום, וההנחה של גורמים במערב היא שהם הצליחו להשיג אותו בשוק השחור. טילי השיהאב 3 האיראניים עברו שדרוג לשאת ראשי נפץ גרעיניים, וכי יש לאיראנים מספיק טילים שיכולים להגיע לכל מטרה. עוד הוסיף כי כעת מאוחר מדי בכדי למנוע את הפיכת איראן למעצמה גרעינית אזורית.

ד"ר עודד ברוש מהמכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי הביע את חששו מהתגרעות איראן שתוביל לשינוי יחסי הכוחות האזוריים. ברוש טען שתחת המטריה של בעלות על נשק גרעיני, קברניטיה הקיצוניים של איראן יפעלו לקדם את סדר היום שלהם, הכולל ערעור משטרים אחרים באזור באמצעות פעולות אלימות וטרור. עוד אמר כי התגרעותה של איראן צפוי להביא לכדור שלג של הסלמה אזורית בתחומים שונים ולסכנה של קריסת משטר האי-תפוצה של נשק גרעיני עם השלכות אזוריות. כמו כן אויבים אזוריים של איראן יראו סכנה בגלל התכנים האידיאולוגיים של המשטר באיראן, והדבר עשוי לגרום לערעור היציבות בהם.

באותו מושב השתתף גם **ג'ונתן פריס, חוקר מכון הדסון**, שטען כי האיום האסטרטגי הכי גדול למערב יכול להגיע מכיוון פקיסטן. אמנם כרגע המשטר שם יציב וארסנל הגרעין שמור היטב, אך אין לדעת מה יקרה בעתיד הקרוב. מכיוון שאין בשום מקום קרבה כה קרובה בין קבוצות טרור לבין נשק גרעיני, פלוטוניום שמגיע לידיים הלא נכונות יכול בקלות להפוך לפצצה מלוכלת.

במושב מיוחד שעוסק באיראן על סף התגרעות והאפשרויות למניעה ויצירת הרתעה אמר אלוף (מיל) דוד עברי: "יש למצות כל אפשרות דיפלומטית לפני מכה צבאית על איראן"

ד"ר ברונט טרטרס, היועץ לביטחון לאומי של צרפת: "בראייה היסטורית אין מדינה שהגיעה כל כך רחוק בשלבי הפיתוח ולא עברה את הסף"

בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי בהרצליה, **אמר האלוף (מיל) דוד עברי** כי "על ארה"ב והמערב למצות את כל האפשרויות הדיפלומטיות, לרבות החרפת הסנקציות ובידודה של איראן, לפני בחינתה של מכה צבאית... אין סיבה לקונפליקט אמיתי עם האיראנים, יש יותר פוטנציאל לאינטרס משותף".

פרופסור סקוט סגאן התייחס לדבריו של עברי ואמר כי "הסנקציות הכלכליות יוכלו לעבוד אך ורק בסיוע של רוסיה יפן והאיחוד האירופי". סגאן חיזק את דבריו של עברי ואמר כי "אופציה צבאית היא מוצא אחרון".

המשנה למנכ"ל משרד החוץ, השגריר יוסי גל, אמר כי המאמץ הבינלאומי הניב הישגים חשובים, אך זה עדיין לא מספיק. לטענתו גם מדינות המזהות צריכות לקחת חלק במאמץ מול איראן. בנוסף הזהיר: "חייבים למנוע את התפיסה שכבר אי אפשר לעצור את איראן מלהפוך גרעינית. יש להיזהר מהטעייה איראנית לגבי נכונות למשא ומתן כאשר ביד השנייה ממשיכים לפתח את יכולותיהם".

ד"ר ברונו טרטיס, היועץ לביטחון לאומי של צרפת, טען כי "על העולם להכיר במציאות ולהודות שאיראן אינה מעצמה גרעינית וירטואלית בלבד. חלומם הולך ומתקרב. בראייה היסטורית אין מדינה שהגיעה כל כך רחוק בשלבי הפיתוח ולא עברה את הסף". עוד הוסיף טרטיס כי "אין שום סיכוי שאיראן תפסיק את פיתוח הנשק הגרעיני מתוך הסכם. ההתנגדות למערב מצויה ב D.n.a של העם האיראני ואינני חושב שהמשטר האיראני יוכל לשרוד עם פיוס עם המערב". לגבי השימוש בסנקציות מול איראן הזהיר ואמר: "סף הכאב של המשטר האיראני גבוה מאד".

בנוסף אישר כי מטוסים צרפתיים כבר מרחפים בשמי הנסיכויות הערביות ואמר כי "צרפת ללא ספק תיקח את חלקה בהרתעת איראן מלעבור את הסף".

ד"ר מייקל מקובסקי התייחס לדברים ואמר יש להאיץ את הלחץ באופן מיידי, להגביר את המינוף הצבאי ולשפר את השותפויות האסטרטגיות. עוד הוסיף כי יש למצות את האופציה הדיפלומטית אך יחד עם זאת להיות ערוכים למלחמה.

פרופסור יצחק בן ישראל התייחס למצבה המתקדם של תכנית הגרעין האיראנית ואמר: "הגענו לקו האדום עם איראן". למרות זאת הוסיף ואמר כי בסופו של דבר לא תהיה חיה כאת איראן גרעינית. לגבי ההתמודדות מול איראן אמר בן ישראל כי מוצא צבאי הוא אפשרי ולבסוף נגיע אליו. שום עולם שפוי לא יסכים לאיראן גרעינית וישראל לא תוכל לסבול את המחיר של מעצמה איראנית גרעינית גם אם הם לא ילחצו על הכפתור.

במושב מיוחד שעוסק באנרגיה, בטחון וגיאו-פוליטיקה אמר יוסי הולנדר, יו"ר המכון הישראלי לתכנון כלכלי: "ישראל מכורה לנפט - עליה להיגמל באופן מיידי ולסחוף אחריה את העולם"

גיימס וולסי, לשעבר ראש ה-CIA: וכל תדלוק מכונת ברחבי העולם תורם לארגונים הטרור

כנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי הרצליה נפתח הבוקר במושב בנושא האנרגיה. לפי דר' **שש סומך, מייסד חברת "מיוזיאה ונטורס"**, נקודת האור במשבר הכלכלי הולך ומחריף היא ירידת מחירי הנפט. "זוהי הזדמנות פז לישראל לנצל את המומנטום ולהשיג את מדינות העולם במירוץ אחר חיפוש והשקעה באנרגיות חלופיות", אמר הבוקר "כאשר ישראל תהפוך למובילה עולמית בנושא, שומה על המדינה לשמר את מעמדה בעזרת מימון או הקלות במס".

באי המושב היו תמימי דעים כי לישראל יכולות טובות בתחום האנרגיה החלופית וכי היא יכולה להפוך למעצמה בתחום, בדומה להייטק. סומך גורס כי תמיכת המדינה ב"בטר פלייס" והגבלת המיסים הנגבים על מכוניות חשמליות היא התחלה טובה, אך יש לפעול עוד על מנת להקטין את חשיבות הנפט בעולם ולצאת בתוכניות לאנרגיה חלופית, כגון מענק רישוי ליצרני רכיבי רכב חשמליים, הקמת תחנת כוח באשלים ועוד.

גיימס וולסי, לשעבר ראש ה-CIA, ויוסי הולנדר, יו"ר המכון הישראלי לתכנון כלכלי, התייחסו למשמעות הבטחונית של חשיבות ה"גמילה" מנפט: רובו נמצא במדינות המפרץ, בהן סעודיה, אשר שולטת ב-90% מהמוסדות האיסלמיים בעולם, מהן יוצאים ארגוני טרור רבים וכל תדלוק מכונת ברחבי העולם תורם לארגונים אלו.

וולסי מביט על העתיד באופטימיות, וצופה כי בקרוב מאוד החשמל ישחק במגרש המשחקים של הדלק ויהיה יקר ממנו אך במעט, כך שיש לעודד את השימוש במכונות חשמליות כבר כעת.

בדומה לדר' סומך, הולנדר מעודד גם הוא את התמיכה ב"בטר פלייס" אך גורס כי אין בכך די - הוא קורא לישראל להקצות אחוז אחד בלבד מתקציב הבטחון (אשר עומד על כחצי מיליארד דולר בשנה) כדי לטפל בנושא האנרגיה החלופית ולאחר מכן לנסות להכפיל את הסכום על ידי הסכמים כלכליים עם ארצות הברית ונאט"ו. בנוסף מציע הולנדר תוכנית שתפעל בכמה מישורים, כמו השקעת כל ה"מחקר הירוק", בישראל בתחום תחליפי הנפט; עידוד "מחקר לתוצאות ולא מחקר למאמרים" דרך תגמול אישי; יצירת "גן עדן" לחברות שישקיעו בחלופות לנפט: פטור ממס, לחברה, פטור ממס למשקיעים, מימון בשיעור 75% דרך חוק עידוד השקעות הון ללא מגבלת מיקום בארץ ועוד.

"ישראל מכורה לנפט", הוא מצהיר. לדידו, אין לה מדיניות גמילה ממנו ובזבוז משאבים על אמצעי לחימה עומד בצורה לא פרופורציונלית להשקעה במציאת חלופות לנפט.

במושב מיוחד שעוסק בנושא הפליטים היהודים ממדינות ערב אמר חה"כ ויו"ר סיעת הגימלאים רפי איתן: הרכוש של הפליטים הפלשתינאים מסתכם ב-650 מיליון דולר בלבד לעומת 2 מיליארד לירות שטרלינג, הרכוש שנלקח מיהודי עיראק

במושב מיוחד שעסק בנושא הפליטים היהודים ממדינות ערב בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי הרצליה, אמר חה"כ ויו"ר סיעת הגימלאים רפי איתן שיש צורך להקים ועדה בינ"ל, אשר תחלק פיצויים לכל הפליטים במזרח התיכון יהודים ופלשתינאים. זאת כפי שהציע בעבר הנשיא קלינטון. לפי הצעתו, גם ישראל תתרום לקרן זו ותיתן פיצויים לפלשתינאים, אך ללא זכות השיבה.

איתן אמר שהרכוש של הפליטים הפלשתינים מסתכם ב-650 מיליון דולר בלבד לעומת 2 מיליארד לירות שטרלינג, היקף הרכוש שנלקח מיהודי עיראק. איתן מתח ביקורת על הממשלה הנוכחית, על כך שלא טיפלה בצורה מספקת ברכוש שנותר מאחור של יהודי מזרח אירופה וכן של היהודים יוצאי מדינות ערב.

לדבריו, הפלשתינאים מזכירים מדי שנה את אסונם הפרטים "הנכבה", אך גם לפליטים היהודים מארצות ערב קרה אסון "נכבה" ואסור לשכוח זאת. בין השנים 51-1948 גורשו 856,00 יהודים מארצות ערב בהשוואה לכ-700 אלף פליטים פלשתינים.

לדברי רחל מכטינגר מהמרכז הבינתחומי הרצליה "בעיית הפליטים היא כפולה של הפלשתינאים ושל היהודים ונזנחה על-ידי הזירה הבינלאומית וממשלת ישראל". לדבריה, המיתוס שהיהודים חיו בשלום במשך דורות במדינות ערב היא הכללה. היהודים חיו במעמד נחות תחת שלטון מוסלמי. פוגרומים ורדיפות יצרו את המצב הנוכחי של מאות אלפי פליטים יהודים.

הפליטים היהודים נחשבים פליטים לכל דבר: כך נקבע בנובמבר 1967 כאשר מועצת הביטחון קיבלה את החלטת 242, שבה לא נעשה הבחנה בין פליטים פלשתינאים לפליטים יהודים. הפליטים הפלשתינאים עובדים נמרצות להנצחת מעמדם כפליטים. לעומת זאת, הפליטים היהודים מארצות ערב עסקו בשיקום חייהם, אך אין זה אומר שצריך לשכוח אותם. הסכם שלום כולל צריך לכלול גם את הפליטים היהודים מארצות ערב.

לדברי ד"ר צבי צמרת, מנכ"ל יד בן צבי "האמירה של היהודים היה טוב במשך הדורות הקודמים במדינות ערב, זו הכללה מטעה. עד שנות ה-40 באיראן אסור היה ליהודים לצאת מפתח ביתם ביום גשם או שלג, כדי שלא יטמאו את סביבתם". כתוצאה ממלחמת העצמאות יש 600-750 אלף פליטים פלשתינאים שמספרם גדל מדי שנה ושנה. בעיית הפליטים היהודים מארצות ערב כבר הוכרה על-ידי ממשלת ארה"ב הגיע זמן שגם מדינת ישראל תכיר בהם.

לדברי אדווין שוקר, נשיא "צדק ליהודים יוצאי מדינות ערב": "הסיפור האישי של רדיפת משפחתי הוא סיפורם של מאות אלפי יהודים יוצאי מדינות ערב. למרות זאת סיפורם לא ידוע אפילו במדינת ישראל, מדינה יהודית".

שוקר הפנה שאלות למנהיגי ממשלת ישראל. בפנייתו לאולמרט אמר כאשר הגענו לנשיא בוש לאחר 7 שנים של כהונתו, הוא כלל לא היה מודע לכך שיש פליטים יהודים מארצות ערב. בפנייתו לשרת החוץ, ציפי לבני שאל "האם את יכולה לתת הצהרה ברורה לגבי בעיית הפליטים?". שוקר סיכם ואמר שהממשלה הישראלית הכירה בבעיית הפליטים הפלשתינאים אך טרם הכירה בבעיית הפליטים היהודים.

במושב מיוחד שעוסק במערכת הצפונית והמדינאות האזורית, אמר אלוף (מיל) עמוס גלעד: "מדינת ישראל וסוריה מצויות במסלול התנגשות"

אלוף (מיל) דני יתום: "ללא הסכם שלום בין ישראל לסוריה ימשיך המזרח התיכון לדמם"

אלוף (מיל) גיורא איילנד: "אל נשלה את עצמנו, הסכם שלום עם סוריה לא ינתק את סוריה מאיראן"

תא"ל (מיל) יעקב עמידרור: "מי שייקח את הסיכון צריך לדעת שהוא עלול לפגוש באיראנים בגבול רמת הגולן"

בכנס הרצליה התשיעי על "מאזן החוסן והביטחון הלאומי 2009" של המכון למדיניות ואסטרטגיה, המרכז הבינתחומי הרצליה התייחס עמוס גלעד למתיחות השוררת בין ישראל לסוריה ואמר כי שתי המדינות נמצאות במסלול התנגשות. גלעד הוסיף כי עימות סוריה יכול להביא לעלייתו של משטר סוני קיצוני שעוד יגרום לנו להתגעגע לנשיא אסד.

שלום עם סוריה לדבריו של גלעד עשוי להחליש קואליציות רדיקליות.

אלוף (מיל) דני יתום חזק את דבריו של גלעד ואמר כי הסכסוך בין מדינת ישראל לסוריה פתיר יותר ופשוט יותר מהסכסוך הישראלי פלשתיני. הזמן פועל לרעתה של מדינת ישראל ועל כן אין מקום למדיניות של גרירת רגליים ואין מקום למדיניות של "בואו ניקח את הזמן". ללא הסכם שלום בין ישראל לסוריה ימשיך המזרח התיכון לדמם.

תא"ל (מיל) יעקב עמידרור ניגח את דבריו של יתום ואמר: "הגיע הזמן להפסיק ולמכור לציבור אשליות. מי שייקח את הסיכון שבתהליך צריך לדעת שהוא לפגוש באיראנים בגבול רמת הגולן".

אלוף (מיל) גיורא איילנד חזר והדגיש כי הסכם שלום עם סוריה הוא בר השגה אך אל נשלה את עצמנו. "הסכם כזה לא ינתק את סוריה מהציר הרדיקלי ומאיראן ולא יקטין את זרימת הנשק מסוריה לחיזבאללה".

ד"ר דן שיפטן הצטרף לדבריו של עמידרור ואמר: "הרדיקליות אינה מדיניות סורית כי אם זהותה הבסיסית של סוריה. אם הולכים להסכם שלום מתוך אמונה שהדבר ינתק אותה מהציר הרדיקלי אומר בשתי מילים: תשכחו מזה.

שר הביטחון, אהוד ברק בנאום הרצליה: "המבצע והמגעים עם מצרים מגדילים את הסיכוי להשבת גלעד ובכל מקרה המחיר יהיה כבד ואני מוכן לשלמו"

"אני מציע מזה חצי שנה ובתיאום עם פרס תוכנית ישראלית להסדר אזורי כולל, בזיקה לתוכנית הסעודית, שתהיה מעטפת ראויה לשיחות עם הפלס' והסורים"

שר הביטחון, אהוד ברק נשא הערב את "נאום הרצליה" בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה של המרכז הבינתחומי הרצליה:

ברק התייחס למבצע עופרת יצוקה בעזה והשפעתו על החמאס ואמר:

"באתי לדבר על ביטחון, מנהיגות והקשר ביניהם. הביטחון הלאומי ממשיך לתפוס מקום מרכזי בחיינו. עדיין לא שקטה הארץ, לא ל-40 שנה, ולעיתים גם לא ל-40 יום. היונה עוד לא שבה עם עלה של זית ועוד לא כלו המים. בחודש האחרון קיבלנו תזכורת בוטה של המציאות. החמאס ניסה לזרוע בנו הרג, ואנו הגבנו במבצע במהלכו החמאס קיבל מכה כואבת. חמאס לא יהיה עוד מה שהיה. אחרי כל מבצע יש עוד פרפורים אחרונים של האויב בנסיון לפגוע ולהראות שהוא יורה את הירייה האחרונה. לא צריך להיבהל ולא להתלהב. צריך לפעול בנחישות.

ברק התייחס להתקפות על יישובי הדרום בימים האחרונים:

אנו מגיבים, ואן יהיה צורך נגיב בצורה נרחבת. אינני מציע לחמאס להתחכם מולנו. הגראד שנפל באשקלון לא יעבור ללא תגובה. צה"ל וכוחות הביטחון יודעים מה לעשות וחה"א פועל בעודנו נמצאים כאן. אנו מקדמים גם פעולה בעניין המאבק בהברחות מול המצרים. אנו לא מדברים עם חמאס ולא חותמים איתו דבר.

באשר לחייל החטוף, גלעד שליט, אמר ברק כי "מעבר ליעדים שהוגדרו למבצע, יש עוד מטרה אחת קדושה, והיא לנגד עיני כל הזמן - השבת גלעד שליט. אנו מחוייבים לעשות כל מעשה כדי להביא את חיילנו הביתה. המבצע והמגעים עם מצרים מגדילים את הסיכוי להשבת גלעד ובכל מקרה המחיר יהיה כבד ואני מוכן לשלמו.

ברק שיבח את תפקודו של צה"ל במלחמה: "בלחימה בעזה, שב צה"ל לימיו הטובים ביותר. תכנון קפדני, אימונים ארוכים ורציניים ומפקדים שאומרים בקול צלול וברור "אחרי". למי שהיה ספק שוב אין ספק לגבי כוחו של צה"ל. כבר הצדעתי לרמטכ"ל אך הוא ראוי להצדעה נוספת. רא"ל גבי אשכנזי אני מצדיע לך שוב.

בצד הנחישות וההקרבה הלב נשבר כעל כל מי שנפל. נעשה מאמץ בכל האחריות כדי למנוע אבידות. בסופו של דבר 10 מפקדים ולוחמים ו-3 אזרחים נהרגו, גם זה כתוצאה מהקפדנות שאפיינה את המבצע. יש אצלנו נטייה לשכוח את ההצלחות ולהתמכר לקובלנות ההווה בשיח התקשורתי המשובש. לכן יש להזכיר כי החמאס הוכה מכה אנושה."

בהתייחס לפגיעה באוכלוסיה הפלסטינית אמר ברק כי "המלחמה לוותה באופן בלתי נמנע מפגיעה באזרחים פלס'. לא ריצנו לפגוע בהם והם אינם אויבנו. אנו נלחמים בחמאס שלקח אזרחים כבני ערובה. צה"ל הוא הצבא המוסרי ביותר בעולם ונעשה כל מה שניתן בכל דרך בהפצת כרוזים ושיחות טלפון כדי להרחיק אוכל' אזרחית ממוקדי האש. לא נלמד מוסר ממדינות האזור, לא מספרד ולא מאף אחד."

בהתייחס לאיומים ממדינות האזור אמר ברק: "החמאס הוא רק שלוחה קדמית. הצנטריפוגות באיראן ממשיכות להסתובב. סוריה עוד לא יצאה ממעגל האיומים. חזבאללה מתחמש ושואף לנקום את חיסול מורינייה. המציאות הקשה דורשת אחריות ושיקול דעת.

מנהיגות אמת משיגה ביטחון לא בדיבורים ובדקלומי סרק ולא מתמסרת לכותרת הפופוליסטית של הבוקר או לשורה התחתונה של הערב, אלא פוגעת קשה באויב כשצריך ומחפשת אופציות אחרות כשאפשר.

מול איראן יש להגיע עם ארה"ב להבנה אסטרטגית. יש לקצוב את משך השיחות בין איראן לארה"ב לזמן קצר ואח"כ לנקוט סנקציות ולהיות נכונים לפעולה. כל האופציות נמצאות על השולחן ומעבר לזה לא אוסיף דבר.

ברק דיבר על התוכנית המדינית שהוא מקדם:

"מול סוריה לבנון והפלס' יש להיות מוכנים לכל תרחיש, אך לא להתיימש מהניסיון להגיע להסדרים. אני מציע מזה חצי שנה ובתיאום עם פרס תוכנית ישראלית להסדר אזורי כולל בזיקה לתוכנית הסעודית שתהיה מעטפת ראויה לשיחות עם הפלס' והסורים. יש סיכוי שנשיג הסכמים מעמדה של כוח תוך שמירה על האינטרסים של ישראל. זה אפשרי. להכות חזק כשחייבים ולהגיע להסכמים כשאפשר."

יהודה עמיחי כתב: "אל תשכחו שגם האגרוף היה פעם כף יד פתוחה ואצבעות". אנו נבחן בכל רגע מה ראוי לעשות.

באשר לממשל החדש של אובמה אמר ברק כי "שמעתי שיש מי שחוששים הממשל החדש בארה"ב. אני אינני חושש מהממשל. נעשה הכל בתיאום עם ממשל אובמה. הימין מוביל לבידוד בעולם ולמבוי סתום ואילו השמאל הקיצוני שוגה בחלומות. הפיתרון האפשרי היחיד הוא שתי מדינות לשתי עמים תוך הקפדה על כל מרכיבי הביטחון שלנו."

ברק חתם את דבריו ואמר: "בן גוריון דיבר על עם סגולה וחברת מופת. זה נכון גם היום. מדוע איננו יכולים להיות מופת בחינוך, תרבות, מדע וטכנולוגיה. ביטחון אינו רק צבאי אלא גם חברתי וכלכלי, ביטחון שמחזיר את הישגי ילדנו לצמרת העולמית. מנהיגות אמת צריכה לעשות, לעשות ולא לדבר. לעשות ולא לדקלם. בן גוריון אשכול ורבין לא הצטיינו ביכולתם לנאום. הם עשו! באתי לדבר על ביטחון ומנהיגות ואני יוצא מכאן לעשות!"

במושב מיוחד שעסק ביוזמות כלכליות ככלי לקידום השלום, אמר סר רונלד כהן: "הכלכלה היא נשק רע נגד טרור, וכלי יעיל לעידוד מתינות" דאנין, נציג הקוורטט בישראל: "בכדי להחליש את השליטה של חמאס בעזה יש להעמיק את השליטה בתשתית הכלכלית בעזה"

היום התקיים בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי הרצליה, מושב מיוחד תחת הכותרת "התנעת תהליך ההסדרים הישראלי-פלסטיני: יוזמות כלכליות והקשרן המדיני". במושב השתתפו יו"ר קרן פורטלנד, סר רונלד כהן, איש משלחת הקוורטט למזה"ת, ד"ר רוברט דאנין, נשיא המועצה לשלום וביטחון, אלוף (מיל.) דני רוטשילד, סמנכ"ל משרד החוץ לעניינים כלכליים, השגרירה אירית בן-אבא והמשנה ליועץ המשפטי לממשלה לעניינים בינלאומיים, ד"ר שביט מטיאס. הדוברים הדגישו את הצורך בביסוס כלכלה פלסטינית איתנה ועצמאית לצד תהליך מדיני ושמירה על האינטרס הביטחוני הישראלי.

ד"ר דאנין ציין בדבריו כי קיים רצון לשלום בין הצדדים ובכך גם הקהילה הבינלאומית מעוניינת, אך בפני הנושאים והנתנים עדיין עומדים מספר מכשולים. לדבריו, אחת הסיבות לכשל היא הפער בין השיחות שמתקיימות בדרג המדיני לבין המציאות בשטח כפי שחווים אותה האזרחים בשני הצדדים, בעניין ההתנחלויות מהצד הפלסטיני ובעניין הביטחון מהצד הישראלי. דאנין הוסיף כי חובה לייצר תהליך מלמטה למעלה (BOTTOM-UP) על ידי יצירת תנאים למדינה פלסטינית בת קיימא מן הבחינה הכלכלית. על מנת שהרחוב הפלסטיני ירגיש בשינוי ויתמוך בתהליך המדיני יש לשלב בין כלכלה, ביטחון ותהליך מדיני. בנוסף ציין כי הרשות התקדמה בנושא שמירה על הביטחון על מספר ערים מרכזיות בגדה. לדבריו, ישראל צריכה לנקוט צעדים נועזים כדי להקל על המסחר הפלסטיני והוסיף: "השליטה של חמאס בעזה מהווה אתגר מיוחד ובכדי להחליש את השליטה של חמאס בעזה יש להעמיק את השליטה בתשתית הכלכלית בעזה, מכיוון שחמאס מתחזק כאשר הכלכלה הפלסטינית נפגעת. ראוי לציין את מאמצי סלאם פאייד להשגת שיתוף פעולה ביטחוני עם ישראל".

ד"ר שביט מטיאס הציגה בדבריה את הקושי למשוך משקיעים לרש"פ, במציאות של חוסר וודאות ובעת שהסכמים אינם מיושמים. מטיאס הוסיפה: "הדיונים בין הצדדים מעמיקים ורציניים, בכל הנושאים בפרט בנושא הכלכלי, אך בסופו של יום הכלכלה הפלסטינית חייבת להיות עצמאית. עלינו למנוע מצבים בהם כסף שמגיע מהקהילה הבינלאומית אינו מגיע למטרות ראויות וכן למנוע מימון כפול לפרויקטים ותעדוף נכון של פרויקטים. דרוש מבנה מסודר ותשתית מאורגנת שיקלטו ויטפלו בכסף שנכנס באופן מרוכז על הקהילה הבינלאומית לבחון את המערכת הפלסטינית בעניין זה. הפלסטינים חייבים לאחד את המכניזמים הפועלים אצלם ולבנות מוסדות כלכליים. כמו כן, יש לבנות תוכנית רב-שנתית מסודרת ומפורטת לבניית מוסדות הכלכלה הפלסטינית.

השגרירה, אירית בן-אבא אמרה במושב: "יש שינוי בשטח וכדאי להמשיך בו תחת המעטפת הביטחונית הקיימת ולפי מתווה אנפוליס. הוסכם שהמטרה הינה שתי כלכלות נפרדות וסיום תקופת התלות. יש לאפשר עידוד השקעות זרות, למשל של פלסטינים שחיים מחוץ לרש"פ". בן-אבא סקרה את הפעילות הבינלאומית מצד המדינות התורמות בשנים האחרונות, וציינה כי הפלסטינים קוראים לכינוס ועידת המדינות התורמות.

בן-אבא פירטה את הצעדים בהם נקטה ישראל בבניית יכולת המשילות הפלסטינית ואת המגמה לקדם פרויקטים כלכליים פלסטינים במימון בינלאומי.

נשיא המועצה לשלום וביטחון, אלוף (מיל.) דני רוטשילד, אמר במושב: "עזה והגדה הן שתי רשויות נפרדות, צריך להניח יוזמה מדינית על השולחן ולנהל משא ומתן מול יהודה ושומרון כדי להראות את ההבדל בין רמת החיים ברמאללה לבין רמת החיים בעזה, כדי שבעזה יראו שכדאי להיכנס למשא ומתן מדיני עם ישראל, במתווה של שתי מדינות לשני העמים".

סר רונלד כהן נעל את המושב עם הדברים הבאים: "הכלכלה היא נשק רע נגד טרור, וכלי יעיל לעידוד מתינות".

שר המדע, התרבות והספורט ראלב מג'אדלה במושב בנושא מחקר ופיתוח: "מי שרוצה נאמנות מאזרחי ישראל הערבים צריך לדאוג שהמדינה תהיה נאמנה להם, על ידי סגירת פערים"

שר המדע, התרבות והספורט, ראלב מג'אדלה, חתם מושב שעסק ב"מחקר ופיתוח ליישום תעשייתי וכלכלי כחלק ממדיניות לאומית" בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי ואמר כי "אנחנו אחת מארבע המדינות המובילות בעולם בתחום החלל ובין המובילות בעולם במחקר בטחוני, אך עדיין לא מילאנו את תפקידנו לטובת החברה הישראלית. אם לא נגייס את המדע והחברה לטובת השקעה, כדי לצמצם פערים בחברה הישראלית אנחנו בסכנה". מג'אדלה התייחס לנושא של נאמנות מול אזרחות ואמר: "מי שרוצה נאמנות מאזרחי ישראל הערבים, צריך קודם כל לדאוג שהמדינה תהיה נאמנה להם, על ידי סגירת פערים. לדמגוגים שמבקשים נאמנות, אנו משיבים שמדינה שרוצה שאזרחיה יכבדו ויאהבו אותה חייבת להתייחס אליהם בהתאם. אני מקווה שנחזור להיות חברה שפויה, הדמגוגים לא יצליחו להביא אותנו למצב יאוש, כי הרוב הגדול החברה הישראלית מוביל לשפיות ופרגמטיות".

יגאל ארליך, משנה ליו"ר המועצה הלאומית למו"פ ונשיא "יוזמה" טען כי "המועצה הלאומית למו"פ לפי תפיסתי היא גוף בלתי תלוי ועצמאות בהתווית מדינית היא אלמנט חשוב. יש להעביר את המועצה הלאומית למו"פ למשרד רה"מ, כיוון שעליה להיות עצמאית ובלתי תלויה במגזרי המשק השונים; הבחירות הן ההזדמנות לעשות זאת".

השר מג'אדלה התייחס לדברי ארליך ואמר כי "יש מדענים שרוצים יוקרה ולכן רוצים שהמועצה הלאומית למו"פ תהיה במשרד רה"מ. כשנכנסתי לתפקיד פנו אלי מדענים בכירים ואמרו שעל מנת להצליח, עלי להעביר את המולמו"פ למשרדי".

מנחם יערי, נשיא האקדמיה הלאומית למדעים אמר כי "דו"ח ועדת שוחט מלפני שנה במגמה התריע לגבי נושאים רבים, רובם השנה במגמה שלילית, אבל יש תחום שנמצא בעליה - יכולת המערכת לקלוט מדענים חוזרים, בשנה האחרונה חל גידול בקליטה של מדענים חוזרים. בעקבות כך חל גידול בהעמדת תשתיות שיאפשרו המשך מחקרים שהוקפאו"

במושב מיוחד שעוסק בלגיטימיות ישראלית תחת מתקפה, אמר השר יצחק (בוז'י) הרצוג, בהתייחסות לליברמן, כי "התחזקות של גורמים קיצוניים בפוליטיקה הישראלית הוא שמן למדורת השנאה והדה לגיטימציה וינוצל בצורה קיצונית ע"י אויבינו"

שר הרווחה והשירותים החברתיים והשר לענייני התפוצות יצחק (בוז'י) הרצוג אמר היום בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי הרצליה, בהתייחסות לאיווט ליברמן ולבנימין נתניהו, שהתחזקות גורמים קיצוניים בפוליטיקה הישראלית משמשת כאש למדורת השנאה וינוצל בצורה קיצונית ע"י אויבינו וע"י מחפשי רעתינו. כמו כן אמר שהקהילות היהודיות הן קו ההגנה הקדמי של מדינת ישראל אל מול אלמנטים מוסלמים שתופסים מקום ברחוב המערבי.

באותו מושב השתתף גם שגריר ישראל בבריטניה רון פרושור, שטען כי הממשל הבריטי הוא הרבה יותר חיובי לישראל מאשר דעת הקהל שלו, ושם הפער הזה ייסגר זה יקרה לרעת ישראל. פרושור טען כי הבעיה מתחילה בחוגים האינטלקטואלים, באוניברסיטאות, ובארגונים הלא-ממשלתיים שכביכול כוונתם טובה, אך הם בעלי אג'נדה פוליטית של תהליך דה לגיטימציה לישראל. כל אלו גרמו לכך שהיום בריטניה היא בירת האג'נדה הגורסת שישראל צריכה להיות מדינת כל אזרחיה. פרושור הוסיף כי בריטניה מקדימה את הלך הרוח בארה"ב במספר שנים, וכי אם לא נתמודד כמות עם מה שקורה בבריטניה, נמצא את עצמנו בבעיית לגיטימיות עם ארה"ב.

העיתונאי בן דרוור ימיני טען כי גל האנטי-ציונות ששוטף את העולם הוא למעשה גל אנטישמי במסווה של תקינות-פוליטית, כאשר מתנהלת תעשיית שקר שלמה בכל הקשור לדה-לגיטימציה של ישראל כמדינה יהודית. ימיני אומר שתעשיית השקר הזו אינה עניין של רדיקלים, והיא צומחת בעיקר באקדמיה ובמדיה. מאות הפרסומים שטוענים שישראל מבצעת רצח עם בערבים תופסים תאוצה בקרב אנשים נורמטיבים לחלוטין.

במושב מיוחד שעוסק בלקחי מבצע "עופרת יצוקה" אמר תא"ל (מיל) אפי איתם "הפלסטינים בעזה קנו ביושר את אסונם. אל לנו להתנצל על השיעור הקשה שהנחלנו לארגון החמאס"

ד"ר יובל שטייניץ המועמד לכנסת מטעם מפלגת הליכוד: "שנות שלטונה של קדימה היו שנים טובות במיוחד לחמאס ולחיזבאללה"

בכנס הרצליה המכון למדיניות ואסטרטגיה, המרכז הבינתחומי הרצליה, במושב שעסק בלקחי מבצע עופרת יצוקה אמר תא"ל (מיל) אפי איתם כי אסור למדינת ישראל להתנצל על מבצע עופרת יצוקה - הפלסטינים הביאו את האסון על עצמם.

איתם הביע ביקורת על התנהלות הדרג המדיני במבצע התנהלות הממשלה: "יכולותיה הצבאיות של מדינת ישראל אינן מוטלות בספק, שורש הבעיה מצוי ביכולתה של ההנהגה להוציאה מן הכוח אל הפועל".

ח"כ ד"ר יובל שטייניץ המועמד לכנסת מטעם מפלגת הליכוד הוסיף על דבריו של איתם ואמר כי שנות שלטונה של "קדימה" היו שנים טובות במיוחד לחמאס ולחיזבאללה. בניגוד למה שמנסה ההנהגה להציג, מבצע עופרת יצוקה רק שיפר את יכולת המיקוח של החמאס מול ישראל.

בנוסף אמר שטייניץ כי ישנו דמיון עצום בין מלחמת לבנון השנייה ובין מבצע עופרת יצוקה. בשני המקרים המטרה הייתה הרתעה ולא הכרעה - אם לא יוצאים למהלך כדי לנצח רוב הסיכויים שהוא ייכשל.

במושב מיוחד שעוסק במנועים כלכליים להשכלה הגבוהה אמרה פרופ' יולי תמיר: "ההשכלה הגבוהה בישראל היא בת ערובה של האוצר, יש תחושה שיש מהלך שבו האוצר מביע אי אמון בהנהגה של ההשכלה הגבוהה" תמיר התייחסה גם למודל שהציג במושב ד"ר שיינין ואמרה: "השכלה גבוהה היא לא פרס או עונש על שירות צבאי"

במסגרת מושב "מנועים כלכליים להשכלה הגבוהה" בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה, במרכז הבינתחומי הרצליה, אמרה שרת החינוך פרופ' יולי תמיר כי "העובדה שהדיון על שכר הלימוד נעשה במסגרת ועדת שוחט גרם לכך שמסקנות הועדה לא יושמו. בדיעבד אני חושבת, שאם היינו מצליחים להתנתק מהנושא, הייתה לנו אפשרות ליישם את מסקנות הועדה. אפשר היה להעביר את דו"ח הועדה במנותק מנושא שכר הלימוד עקב המחלוקת ולתת אפשרות להעביר את

שאר חלקי הדו"ח בהסכמה. לצערי האוצר החזיק את הועדה כבת ערובה עד שייפטר נושא שכר הלימוד". תמיר הוסיפה כי "ההשכלה הגבוהה בישראל היא בת ערובה של האוצר, לא רק בנושא של שכ"ל. יש תחושה שיש מהלך, שבו האוצר מביע אי אמון בהנהגה של ההשכלה הגבוהה ומנסה בכל דרך לגרום לכך שההשכלה הגבוהה תהיה כפופה ישירות לאוצר, שחושב שפקידיו ינהלו את ההשכלה הגבוהה טוב יותר משהיא מנוהלת כיום. יש להמשיך בתהליך הבלימה, אסור לתת לאוצר להשתלט על המערכת ועל החופש האקדמי, לא יכול להיות שתהיה בממשלה שיחה על הנושאים הללו, זה משקף רצון של הממשלה, הכנסת והאוצר להתערב ובעיני זה לא ראוי".

ד"ר יעקב שיינין, מנכ"ל מודלים כלכליים הציג מודל לפיו ישלמו לחיילים ולמשרתים בשירות לאומי שכר מינימום וכך יוכלו לשלם שכר לימוד. "מי שלא משרת בצבא, שילך לשנתיים שירות לאומי ויקבל את התנאים של חייל עורף. למעלה מ-50% מהנוער הישראלי לא משרת בצבא, וחיילים אחרי שירות של שלוש שנים משלמים את אותו שכר לימוד", אמר ד"ר שיינין.

פרופ' תמיר התייחסה למודל של ד"ר שיינין ואמרה כי "יש בלבול מסוכן שמצביע על כיוון לא נכון, צריך לתגמל חיילים וחיילי מילואים אבל הרעיון לקשור בין השכלה לשירות הוא רעיון רע ולא דמוקרטי, מדנת ישראל מביאה את עצמה למשבר עם המגזר הערבי. השכלה גבוהה היא לא פרס או עונש על שירות צבאי".

על דבריה השיב ד"ר שיינין: "המודל שלנו לא קושר בין שירות צבאי להשכלה גבוהה, זו תמורה מינימאלית לעבודה. המודל בעד הערבים ולא נגדם כיוון שבאמצעות השירות הלאומי לא נבודד אותם וכך הם יהיו חלק אינטגרלי של החברה הישראלית, ויקבלו שכר שיוכלו להשתמש בו ללימודים גבוהים".

אברהם בייגה שוחט, לשעבר שר האוצר ויו"ר ועדת שוחט אמר כי "החולשה הקשה של המודל של שיינין היא שבסופה 40% שאינם משרתים בצה"ל יאלצו להתמודד עם שכ"ל גבוה. צריך להעניק לחיילים תגמול הולם, במידתיות הראויה ולא לקשור את זה בשום דרך לשכ"ל". שוחט הוסיף כי "נושא שכר הלימוד היה מכשול באישור התוכנית של ועדת וינוגרד בתקופת ממשלת ברק, פספסנו הזדמנות גדולה ואם הממשלה הייתה מתעקשת, אפשר היה לעבור למודל שכ"ל טוב, חברתי ורציונאלי יותר".

ראש אכ"א, אלוף אבי זמיר אמר "אין לי ספק שהמודל של צה"ל, צבא העם, הוא הטוב ביותר במימד הערכי והאיכותי, בעיקר בגלל ההון האנושי. בחודש האחרון ראיתי את הכוחות הלוחמים, ומזמן לא ראיתי נוער כזה מוטיביציוני. 90% מהמשרתים מבצעים שירות משמעותי ביותר ו-70-60 ביחידות שדה. עלינו, כחברה וכצבא, לתוך במהלכים של תמיכה במי שמשרת בצבא".

במושב מיוחד שעוסק ביכולת של המהפכה הדיגיטאלית לשנות את המציאות החינוכית, אמרה שרת החינוך יולי תמיר: "בשנה האחרונה הותקנו 25 אלף מחשבים בבתי ספר ברחבי הארץ.

אנו בעיצומה של התקנת אלף כיתות חכמות בבתי ספר"

ראש המחלקה לחינוך מתמטי באוניברסיטת חיפה, פרופסור מיכל ירושלמי:

"יש להפסיק להשקיע בקניית מחשבים רבים לבתי הספר משום שאחרי שלוש שנים אין מה לעשות עם המחשב"

במושב מיוחד שנערך הבוקר בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי הרצליה, שעסק ביכולת של המהפכה הדיגיטאלית לשנות את המציאות החינוכית, הציגה שרת החינוך, יולי תמיר, נתונים לגבי מצב המחשוב על כל רמותיו במערכת החינוך.

השרה טענה כי המחשוב הוא חלק בלתי נפרד מהמאה ה-21 ועצם העובדה שבית הספר לא מאפשר חשיפה לסביבה ממוחשבת מותירה אותו הרחק מאחור. בדבריה התייחסה השרה תמיר ליעדים העומדים על הפרק וביניהם:

הגברת הנגישות לסביבות למידה ממוחשבות, הכשרת מורים ופריסה של תשתיות מחשוב בכל הארץ. השרה ציינה כי פיתוח התשתיות החל בפריפריות ולאט לאט יתקדם לאזור המרכז. עוד ציינה כי המחשוב הוא חלק מ"אופק חדש" שמאפשר חינוך פרטני.

" בשנה האחרונה הותקנו 25 אלף מחשבים בבתי ספר ברחבי הארץ. על פי החלטת ממשלה, אנו בעיצומה של התקנת אלף כיתות חכמות בבתי ספר. בכל בית ספר תהיינה שתיים עד ארבע כיתות בהתאם לגודלו". השרה תמיר הוסיפה "הוקמו אתרים בית ספריים שמאפשרים תקשורת תוך בית ספרי. האתרים הללו מחוברים לאתר של המשרד ומתקשרים איתו. כמו כן הקמנו את "הפורטל הגדול" המכיל את חומרי הלמידה בכל התחומים, ומחולק לפי קבוצת גיל".

"בשלב הראשון אנו עוסקים בהכשרת מורים ובגיבוש תוכניות לימוד בשיתוף עם גורמים נוספים. כבר היום, כל מורה יכול להיכנס לדיונים בין מורים באתר משרד החינוך ולהתעדכן בכל תחומי

הידע. אין צורך להביא את כל המורים לכנס אחה"צ, כי אפשר ליצור דיאלוג בפורום הממוחשב. אנו עוסקים בהעלאת מודעות המורים לכלים וקיימת דרישה עצומה של מורים לקבל כלים...השלב הבא הוא שלב ההצטיידות, זהו שלב שיש לזרז. אנו מתכננים להוסיף אלף כיתות חכמות מדי שנה".

"התלמידים כיום מקבלים מידע בתחום האזרחות בעזרת תוכנית ממוחשבת ולומדים דרך אתר משרד החינוך. חלק מבחינות הבגרות מתקיימות באופן ממוחשב בסופו של תהליך חלק ניכר מהבחינות יהיו ממוחשבות. כמו כן בנינו שדרת תקשוב לאומית שבה שורת ספקי תוכן מאגדים תכנים איכותיים, שקיימים בבתי הספר ומועלים לפורטל. כך מורים לומדים ממורים".

מנכ"ל משרד החינוך לשעבר, ד"ר שמשון שושני, הציג לגייס מורים בעלי השכלה דיסציפלינארית למערכת החינוך בחוזים אישיים ובשכר גבוה, כדי לשפר את מצבם העגום של תלמידי ישראל בתחומי המתמטיקה והמדע, בעיקר בשלב בחטיבות הביניים.

מנכ"ל מט"ח, גילה בן-הר, הציגה מתווה למדיניות לאומית בנושא התקשוב וסקר הורים שבחן את הפער בין השימוש בכלים ממוחשבים בסביבה הביתית לבין השימוש בכלים אלו בסביבה הבית ספרית. בן-הר ציינה כי קיימת סביבה עתירת טכנולוגיה בבתי האב בישראל, גם במגזר הערבי. בן-הר ציינה כי יש להשלים את הפער בין הבית לבין בית הספר בכל הנוגע לנגישות טכנולוגית.

הערה: מצ"ב המתווה המוצע בנושא התקשוב והסקר.

המדען הראשי במרכז הפיתוח של מייקרוסופט ישראל, יורם יעקובי, ציין בדבריו כי חובה להשקיע בניצול הקהילות החברתיות באינטרנט לצרכים חינוכיים מכיוון שכיום תלמידים יכולים ללמוד מחבריהם בקהילות לא פחות מהמורים, ואין צורך לחשוש מכך. כמו כן הציג כלים שמייקרוסופט פיתחה לשימוש פוטנציאלי במוסדות החינוך השונים והביע את נכונותם של מייקרוסופט וגופים מסחריים אחרים לסייע בנושא.

מנכ"ל גוגל ישראל, מאיר ברנד, ציין בדבריו כי היתרון היחסי של ישראל ביחס למדינות העולם הוא המשאב האנושי. ברנד סקר את המהפכה האינטרנטית והתקשורתית וציין כי כעת אנו בשלב מהפכת הרשתות החברתיות שבו צרכן המידע הופך ליצרן ידע. ברנד ציין כי ישראל נמצאת בקו החזית מבחינת השימוש בכלים ממוחשבים וכי הילדים מובילים את המגמה. קיימת הזדמנות להפוך את הזמן של הילדים מול המחשב ליעיל מבחינה חינוכית. ברנד סקר את החששות שמביאה עימה המהפכה הטכנולוגית: זילות המידע וכרסום במעמד המורה. בעניין זה אמר שמכיוון ומנועי החיפוש הפכו לנוחים ויעילים ביותר, קיימת אפשרות לנצל את הזמן שהתפנה ללמד את הילדים כיצד לעבד מידע ולהפעיל שיפוט על פיסות המידע השונות. כמו כן אמר כי תפקיד המורה עדיין מרכזי כדמות לחיקוי, כמחנך וכמקנה ערכים. יש לבצע התאמות משום שהמורה אינו מקור המידע היחיד. עליו לכוון את התלמיד כיצד לחפש מידע איכותי וכיצד להפוך את המידע הרב לידע. כמו כן אמר כי הכלים הממוחשבים מבטלים את מכשול הביישנות בכיתה ומסייעים ללקויי למידה. ברנד הוסיף כי החשש שמא המחשב הופך ילדים ללא חברתיים אינו מוצדק משום שהמחשב הוא רק כלי ובשימוש נכון ילדים עשויים לבלות זמן רב מול ילדים אחרים, שכן המחשב מסיר מגבלות ומקרב רחוקים.

ראש המחלקה לחינוך מתמטי באוניברסיטת חיפה, פרופסור מיכל ירושלמי, הציגה מחקר מקיף בנושא השימוש בטכנולוגיה לצורכי חינוך. ירושלמי ציינה בדבריה כי לדעתה יש להפסיק להשקיע בקניית מחשבים רבים לבתי הספר משום שאחרי שלוש שנים אין מה לעשות עם המחשב. ירושלמי טענה כי יש להשתמש בטכנולוגיות קיימות, ובכיתות חכמות ולוחות אינטראקטיביים בכדי להעצים את התקשורת בין התשתית בבית הספר לבין התשתית המפותחת הקיימת בבית.

במושב מיוחד שעסק בהתמודדות הא-סימטרית עם הטרור האסלאמי אמר הרמטכ"ל לשעבר, משה יעלון: "בלי להביס את המשטר האיראני לא יהיה ניתן להביס את הטרור", "הנסיגה מלבנון ומעזה נתפסה כניצחון של הג'יהאד"

פרופ' ברהמה צ'לייני מהמרכז למחקר מדיניות בניו דלהי: "הודו היא סוג של מעבדה לג'יהאד. אם פעולת הטרור מצליחה בהודו הם מעתיקים אותה לשאר העולם"

בדיון בנושא ההתמודדות הא-סימטרית עם הטרור האסלאמי במסגרת כנס הרצליה של המכון למדיניות אסטרטגיה במרכז הבינתחומי, הציג הרמטכ"ל לשעבר, משה (בוגי) יעלון מתווה אסטרטגי להתמודדות עם הטרור האסלאמי. לדעתו פיתרון צבאי לטרור, וכי יש להשתמש בכל האמצעי שיש כדי לתקוף אותו. עוד הוסיף כי האיראנים מממנים את רוב גורמי הטרור העולמי, ושללא הבסת המשטר האיראני לא יהיה ניתן להביס את הטרור. נפילת המשטר האיראני תוציא את הרוח מהמפרשים של ארגוני הטרור. בכדי לעשות כך יש לגרום להפלתו מבפנים, דבר שיושג רק ע"י נקיטת בידוד מדיני, סנקציות כלכליות, והפעלת כוח צבאי במידת הצורך". שאלה שנשאלה מהקהל לגבי הסכמתו של יעלון לעסקת שחרור אסירים תמורת גלעד שליט, נתקלה בהתעלמות.

פרופ' ברהמה צ'לייני מהמרכז למחקר מדיניות בניו דלהי, אמר כי הודו משמשת כמעבדת מחקר לטרור. אם פעולת הטרור מצליחה בהודו, הטרוריסטים מעתיקים את דרך הפעולה לשאר העולם. כך קרה עם הפיגועים בתחבורה ציבורית שהחלו בהודו, ומשם הועתקו לישראל, ספרד ובריטניה, וכן עם פיצוץ מטוסים שהחל במטוס הודי ב 1985 והועתק למטוס פן אם ב 1988. עוד אמר כי ישראל והודו נמצאות בחזית המאבק מול הטרור הגלובאלי, וכדי להלחם מול איום לא קונבנציונאלי שכזה יש להשתמש במגוון כלים לא קונבנציונאליים.

ג'יימי פטריק שיאה, מנהל תכנון המדיניות בנאט"ו, דיבר בעיקר על הלחימה באפגניסטן כחוד החנית של המלחמה העולמית בטרור. הוא אמר כי "אם לא נבוא להלחם באפגניסטן, אפגניסטן תבוא אלינו". הוא קבע כי ללא הגדלת הכוחות באזור לא תושג הכרעה. "המלחמה באפגניסטן היא מלחמת אין בררה, שאם נכשל בה, ילדינו ונכדינו יחיו בפחד גדול".

גל קרל, לשעבר הממונה על המודיעין לאיזורים בינלאומיים בארה"ב, ציין כי רוב הטרוריסטים מושפעים ממנהיג מקומי, "הקפטן של הקבוצה", המשפיעים על מוחותיהם של הטרוריסטים. בשביל להלחם בטרור, יש להעלים את המנהיגים המקומיים, וכך למנוע את אירועי הטרור לפני התרחשות

במושב מיוחד שעוסק ביחסי ישראל אירופה אמר תומס אופרמן

"הדרך בה הישראלים מתקבלים באירופה אסור שתהיה קשורה ליחסי הישראלים עם הפלסטינים"

בדיון שנערך בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי, שעסק בשאלה האם ניתן להפריד בין קידום יחסי ישראל-אירופה לבין הסוגיה הפלסטינית, אמר **תומס אופרמן**, חבר הפרלמנט הגרמני, כי אסור לקשר בין הדברים, כל עוד הידוק היחסים עם אירופה לא בא על חשבון התדרדרות היחסים בין ישראל לפלסטינים. כמו כן, ציין כי נחוץ שהיחסים בין אירופה לישראל יהיו טובים ממספר טעמים, ביניהם האחריות ההיסטורית של האירופאים כלפי ישראל, העובדה שישראל היא הדמוקרטיה היחידה באזור, והרווח ההדדי המושג. **אופרמן** הוסיף כי האירופאים ימשיכו לגנות את התקפות חמאס, בד בבד עם גינוי שלילת חופש התנועה לפלסטינים. האיחוד האירופאי ממשיך ביחסים עם הרשות הפלסטינית, מספק עזרה הומניטארית ותורם לשיקום הרשות. עוד אמר כי האירופאים עובדים בשיתוף פעולה עם האמריקאים כדי למצוא פתרונות לבעיות ספציפיות כגון הברחת הנשק לרצועת עזה. לטענתו על האיחוד להמשיך להעמיק את היחסים עם ישראל, ובתוך מסגרת זו להיכנס לדיאלוג כולל לגבי המזרח התיכון, דיאלוג שיהיה פרגמטי וענייני ולא יערב רגשות.

אבי פרימור, לשעבר שגריר ישראל בגרמניה, לא הסכים עם הקביעה וטען כי לא ניתן להפריד בין היחסים הכלכליים של ישראל-אירופה לבין יחסי הישראלים עם הפלסטינים. יחסי ישראל-אירופה מושפעים רבות מהמצב הביטחוני השורר באזור. כך למשל בתקופת הסכמי אוסלו היחסים פרחו, ואילו החל מרצח רבין, דרך ממשלת נתניהו והאינתיפאדה השנייה היחסים התדרדרו. ההנחה האירופאית היא שמשא ומתן יכול להביא ליציבות באזור, ולכן הם מחזקים את ישראל כאשר היא מקדמת תהליך זה.

תומס פוייר, סגן שר החוץ הצ'כי, אמר כי יחסי ישראל-אירופה מתמקדים בעיקר בפן הכלכלי, ולכן יש לעבוד על חיזוק שיתוף הפעולה בנושא זה. הוא ציין כי ישראל וצ'כיה הגדילו את המסחר ביניהם בהיקף של 600% בשנים האחרונות. לטעמו נושאי הבטיחות לא מטופלים מספיק בסדר היום הצ'כי. הוא טוען שאם הצ'כים לא יביטו במצב כמות שהוא אז לא תושג התקדמות, וצ'כיה לא תצטייר כשחקן משמעותי ע"י הישראלים והפלסטינים.

חבר נוסף בפאנל היה **ליאם פוקס**, שר הביטחון של ממשלת הצ'כים (אופוזיציה) בבריטניה, שצייד בישראל וטען שאם האירופאים לא יתמכו בישראל, לא יהיה ניתן להבטיח עתיד טוב יותר לכל תושבי האזור. עוד ציין **פוקס** שאסור לאפשר לאיראן להתגרען מפני שבמידה והדבר אכן יקרה יוצר מירוץ חימוש גרעיני במזרח התיכון, ושטרור הייצוא לעזה לא ייפסק.

ליברמן: "ישראל נמצאת תחת מיתקפת טרור משולבת מבפנים ומבחוץ. הטרור מבפנים הוא הרבה יותר מסוכן. נפעל בהתאם."

"ברק שואל 'מתי ליברמן ירה במישהו?' אני מציע שברק יפנה לפרקליטות המדינה, אולי גם רצח ארלוזורוב אצלי שם בין התיקים."

יו"ר ישראל ביתנו, ח"כ **אביגדור ליברמן**, סקר בנאומו בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי הרצליה, את הפעולות האלימות בהן נקט חמאס בימים האחרונים, לצד אירוע ייחודי האבנים על אוטובוס אגד בסמוך למאגד אל-כורום ביום חמישי האחרון בו נפצע נהג אגד, ואמר: "ישראל נמצאת תחת מיתקפת טרור משולבת מבפנים ומבחוץ. הטרור מבפנים הוא הרבה יותר מסוכן. נפעל בהתאם."

"פנינו לפסול את 'בל"ד', לא בגלל שאנחנו נגד ערבים, אני אוהב את אחמד טיבי בדיוק כמו שהוא אוהב אותי אבל 'בל"ד' תומכים במוצהר ובגלוי בטרור. מייסד 'בל"ד', **עזמי בשארה**, מואשם בריגול, ברח מהארץ ומנצל כל מיקרופון כדי לקרוא להשמדת ישראל. יורשו, **ג'מל זחאלקה** נוסע עם דרכון דיפלומטי ישראלי לקברו של ג'ורג' חבש רב המרצחים, שם נושא נאום לזכרו."

רק בישראל שר בממשלה מסרב לשיר את ההימנון. איני מכיר שום דוגמא אחרת בהיסטוריה העולמית לדבר דומה. ביקשנו לפסול את 'בל"ד' שאירגנו הפגנות נגד ישראל, ובעד חמאס וחזבאללה, בזמן שחיילינו לחמו בעזה. ראש עיריית סכנין אמר 'יחיו השהידים', ח"כ זחאלקה אמר שמי שיתגייס לשירות לאומי יחשב מצורע. אנשים אלה מזדהים עם ארגוני טרור ותומכים בהם.

אומרים לי שאני מדבר יותר מדי על נאמנות. אני לא מדבר על שום דבר חדש. בארה"ב נשבעים לדגל ולארה"ב בלתי מחולקת בכל בוקר בבתי הספר. ברק שואל "מתי ליברמן ירה במישהו?" אני מציע שברק יפנה לפרקליטות המדינה, אולי גם רצח ארלוזורוב אצלי שם בין התיקים. זה האיש שמייצג שמאל נאור - אם זה האיש אנחנו במציאות הזויה. יש ברית בלתי קדושה בין קבוצות היסטוריות: העיתונאים והפרשנים הבכירים תוקפים אותי מצד אחד ומצד שני ש"ס.

דמוקרטיה לא צריכה להתאבד כדי להוכיח צדקתה. על מדינת ישראל להפסיק להתנצל ולהמשיך לאמץ נורמות של העולם המערבי. ברמה הפרקטית מדובר על חוק המפלגות החדש, על חוק האזרחות החדש וגם שינוי כללי המשחק באוניברסיטה: לא יתכן שמי שרץ עם דגל חמאס בטכניון יקבל אפליה מתקנת. אפליה מתקנת צריכה להיות רק לחייל קרבי ששירת בצה"ל. **בארץ יש רק מיעוט אחד-אלה שעובדים משלמים מיסים ומשרתים בצבא! זו מדינה שלא מבינה מהם סדרי שלטון תקין ואנו נשנה זאת! לערבים יש את כל הזכויות אבל אין להם שום זכויות על ארץ ישראל, גם לימין וגם לשמאל.** (מצטט את שר החינוך לשעבר **בן-ציון דינור**).

במושב מיוחד שעוסק בהסדר העולמי התייחס ג'ון בולטון, לשעבר שגריר ארה"ב באו"ם, לטיפול באיום הגרעיני האיראני: הזמן לדיפלומטיה נגמר

"במשך חמש וחצי שנים אירופה משתמשת בדיפלומטיה כדי להתמודד עם איראן וכל מה שהסתכם היא שאיראן נמצאת חמש וחצי שנים יותר קרובה לפצצה גרעינית"

בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה של המרכז הבינתחומי הרצליה ג'ון בולטון, לשעבר שגריר ארה"ב באו"ם, הביע ביקורת על אופן ההתמודדות הבלתי מספק של הקהילה הבינלאומית עם האיום הגדול ביותר לדעתו, צפון קוריאה ואיראן. בולטון מאמין שבעתיד יתגלה בצורה חד משמעית הקשרים בין איראן-סוריה-צפון קוריאה.

בהתייחס לפתרון הדיפלומטי אמר בולטון כי לדיפלומטיה יש חסרונות ויתרונות, החיסרון הגדול הוא זמן. במשך חמש וחצי שנים אירופה משתמשת בדיפלומטיה כדי להתמודד עם איראן וכל מה שהסתכם בדיפלומטיה הזו היא שאיראן חמש וחצי שנים יותר קרובה לפצצה גרעינית. הזמן לדיפלומטיה נגמרה.

המאמצים של רוסיה להפגין כח מדאיגים מאוד. היחסים שלהם עם הזירה הבינ"ל ייקבעו על פי ההחלטות המדיניות שיתקבלו בקרמלין - הכדור נמצא במגרש הרוסי.

איגור נברוב, מנהל אגף צפון אמריקה במשרד החוץ הרוסי אמר כי האגרסיה הפתאומית של גרוזיה הייתה מבחינת ראש הממשלה, Grigol Mgaloblishvili, ניסיון כניסה לנאט"ו.

לאור הגלובליזציה הקיימת אין מקום ללאומיות אגואיסטית. "אי אפשר לבנות חסינות ביטחונית על גבם של אחרים, זה חוזר בחזרה, כמו בומרנג". הגישה הזו צריכה להנחות טרנד עולמי חדש. נברוב רואה ברוסיה שחקן ראשי בעל אחריות בבמה העולמית. לטענתו, יש צורך להיפרד ממדיניות חד צדדית ולעבור לקולקטיביזם ביחסים הבינלאומיים.

נברוב חוזר ומדגיש את דברי אובאמה, כי יש לחדש את הדיאלוג האמריקאי-רוסי. לכן לתפיסתו בחירת הנשיא החדש מהווה חלון הזדמנויות להתמודדות משולבת עם המשבר הכלכלי העולמי.

פרופ' ברהמה צ'לני, מומחה הודי לבטחון בינ"ל מהמרכז לחקר מדיניות בניו דלהי הזהיר מפני התדרדרות היחסים בין ארה"ב לרוסיה היכולה להוביל שנית למלחמה קרה.

נוצרים סדרי כוחות חדשים בעולם בעקבות מספר גורמים: המזרח מתעצם, יש ירידה ברלוונטיות של המוסדות הגלובליים הקיימים שהוקמו על ידי ארה"ב לאחר מלחמת העולם השנייה וגורם נוסף הוא העובדה שאסיה, ככלל, מתפקדת על תקן מעניקת האשראי (CREDITOR) הגדולה בעולם. סין משמשת כבנקאי ראשי לארה"ב. כתוצאה משינויים אלו ארה"ב כבר לא מסוגלת להכתיב את סדר היום העולמי לבדה, היא חייבת להיעזר בבנות ברית חדשות.

בעבר הדמוקרטיה והשוק החופשי היו פיתרון לכל משבר עולמי וכיום, בעקבות המשבר הכלכלי, זה נתון בספק. ההתעצמות של סין בתקופה של דור אחד בלבד תחת שלטון אוטוריטה מאתגרת את הדמוקרטיה הליברלית. הדמוקרטיה האנגלו-סקסית היא זו שתרמה למשבר הנוכחי, אמונה שלמה בשוק החופשי ללא השגחה היא אשר הובילה אותנו למיתון.

המוסדות הכלכליים הקיימים לא יעילים, זוהי נקודת מפנה בהיסטוריה של המאה ה-20 ולמרות אינטרסנטים המנסים להדוף, רפורמה צריכה לצמוח מן המשבר.

ציפי ליבני ב"נאום הרצליה": "לילדים של חורף 73, לאלה שאמרו מעט בזעם - 'הבטחתם יונה עלה של זית' אני אומרת: היונה על אדן החלון, אנחנו יכולים לבחור אם לטרוק את הדלת או להכניס אותה פנימה. הבחירה הזאת היא בידיים שלכם"

על מבצע עופרת יצוקה: "אם בסיום המבצע הזה לא הושגה ההרתעה, נמשיך ונעמיק את הפגיעה בארגון החמאס. נמשיך להגיב על כל פגיעה בריבונותה של ישראל ובאזרחיה"

בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה של המרכז הבינתחומי הרצליה נשאה ממלאת מקום ראש הממשלה ושרת החוץ, הגב' ציפי ליבני, את נאום הרצליה:

בפני ישראל ניצבת הזדמנות להבטיח את קיומה כמדינה יהודית ודמוקרטית והדבר תלוי ביכולת לראות את ההזדמנויות הניצבות לנגד עינינו. "צריך רק להרים את הראש" אמרה ליבני והוסיפה כי תפקידה של הנהגה הוא לא רק להציג איומים אלא גם להתמודד איתם ולראות האם בצידם ישנן הזדמנויות. "אנו ניצבים כיום בפני הזדמנויות שלא היו קיימות מעולם" הוסיפה, "הזדמנויות ברמה ההיסטורית".

בהתייחסותה למצב הביטחוני, טענה ליבני כי מבצע "עופרת יצוקה" סיפק את התשובות לגבי מיקומן של קבוצות הנעות על הציר שבין פרגמטיות לרדיקליות. המבצע סימן עבורנו מיהם הגורמים הפרגמטיים ומי בצד האיסלאם הקיצוני. "החמאס קרא לעזרה ולא באו לעזור לו. במזרח התיכון כל אחד בוחר צד ואין ישיבה על הגדר, וישראל במהותה שייכת לצד המתון. אפשר להשתמש בחמאס כתירוץ לא לקדם שלום-אך זו תהיה טעות. מי שיכריח את הציבור לבחור בין ביטחון לבין שלום, ולא יציע דבר ביניהם, מטעה את עצמו ומטעה את הציבור.

כשמסתכלים מסביב אנו רואים מדינות ערביות ואיסלאמיות שבעיניהן ישראל כבר אינה אויב ושמבינות שאיראן היא האיום המרכזי עליהן. המדינות הללו איתנו באותו צד, חלק בגלוי וחלק לא. יש הזדמנות היסטורית של עליית כוחות פרגמטיים,

הזדמנות לגייס את המערכת שמבינה שחלוקת האזור לפי הסכסוך הישן כבר אינה רלוונטית ויש חלוקה אחרת בין מתונים לבין איסלאם קיצוני.

על מערכת היחסים הצפויה עם הממשל האמריקאי החדש אומרת ליבני "אינני חוששת מהממשל החדש בארה"ב וגם לא מההתפתחויות האחרונות באזורינו. אני רואה בשני הדברים הזדמנות לשיתוף פעולה. מה שישראל יכולה להביא לשותפות עם ארה"ב, **בהנהגה נכונה**, זה ההבנה שאנחנו משדרים לאמריקנים שהתהליך הזה הוא אינטרס שלנו. מוטב שהאמריקאים יהיו שההנהגה הישראלית מתכוונת ברצינות לקדם תהליך מדיני וכך נבטיח שמערכת היחסים תתבסס על שיתוף פעולה ולא על איומים. רק כך נוכל לפעול יחד מול איראן והטרור. יש לנו 2 אפשרויות ביחסינו עם האמריקאים: הראשונה - שכל אחד יודע למה השני מתכוון ואז אפשר להתחיל לקדם תהליכים ביחד. האופציה השנייה - חשדנות. אני מכירה את המחיר שישראל משלמת בעולם על הפער בין הדימוי שלה לבין מה שהיא באמת ואנו לא יכולים להרשות לעצמנו לשלם את המחיר הזה עכשיו. מול האמריקאים יהיו מחלוקות ולחצים איתם נצטרך להתמודד. על עם ישראל לבחור האם תהיה כאן ממשלה שתגיד כן לשלום או לא, ממשלה יוזמת או נגרת ואני מאמינה בממשלה יוזמת! **אם לא נשים על השולחן 'יחזמה' בעברית אז נקבל יוזמות בערבית, אנגלית, צרפתית ושפות אחרות.**"

אנחנו מוכנים לקדם תהליך מול הפלסטינים. כמי שיושבת כבר שנה מול הפלסטינים אני חושבת שלא נקום מחר בבוקר למזרח תיכון חדש. השגת השלום אינה תלויה רק בנו אבל אנחנו גורם מרכזי. עוד יהיו חיכוכים במשא ומתן אך **אני יודעת שהדברים בהישג יד, ואני יודעת שאסור לנו לפספס את ההזדמנות.**

ישראל חייבת לשלב כח צבאי עם תבונה מדינית, לא נעשה עסקאות עם חמאס. היעד האסטרטגי לא יכול להיות השלמה עם קיומו של שלטון חמאס בעזה ולא מדובר רק עלינו אלא על כל קבוצת המתונים במזרח התיכון. אם בסיום המבצע הזה לא הושגה ההרתעה, נמשיך ונעמיק את הפגיעה בארגון החמאס. נמשיך להגיב על כל פגיעה בריבונותה של ישראל ובאזרחיה. ליבני סיימה את דבריה בפרפרזה על השיר "הילדים של חורף 73": "לילדים של חורף 73, לאלה שאמרו מעט בזעם - 'הבטחתם יונה עלה של זית' אני אומרת: היונה על אדן החלון, אנחנו יכולים לבחור אם לטרוק את הדלת או להכניס אותה פנימה. הבחירה הזאת היא בידיים שלכם"

במושב מיוחד שעוסק בערים מעורבות בישראל, קבע ראש עיריית נצרת-עילית, שמעון גפסו: "מי שמפריע לדו-קיום בעיר הם הערבים מהכפרים הסמוכים"

ועורר מהומה באולם

ראש עיריית נצרת-עילית, שמעון גפסו, טוען כי ערבים מכפרים סמוכים הם אלו שמפריים את שלוות העיר. "הם נוהגים להגיע לעיר, לתפוס כל בלונדינית שעוברת ברחוב ולהציק לה". דבריו זכו לקריאות גנאי. עוד הוסיף כי "אני בעד ערים מעורבות בישראל אבל נצרת עילית היא לא כזאת ולא אמורה להיות כזאת. ערים מעורבות צריכות להיות מוגדרות מראש כדי שהתושבים ידעו איפה הם הולכים לגור. למרות זאת, אני פועל על מנת שכל אזרח יקבל את כל הזכויות המגיעות לו ללא הבדל".

באותו מושב, אמר פרופסור אמנון רובינשטיין, לשעבר שר החינוך, אמר כי "בישראל, מצב הערים המעורבות הוא מצוין ביחס למדינות אחרות בעולם". עוד הוסיף כי חשוב להעביר חוק שיאפשר מכסה מוגדרת לקבלת תלמידים מתרבויות אחרות. זאת, כדי שניתן יהיה לשלב את המיעוטים השונים בכמה שיותר בתי ספר ולדאוג לפיזורם הרחב ביותר"

לטענות שהושמעו אודות האפליה של הציבור הערבי בערים המעורבות אמר כי "הפערים בערים המעורבות הצטמקו משמעותית ב-20 שנה האחרונות. כעת יש אף גרעין קטן של מיעוט ערבי שחש הזדהות עמוקה עם ישראל ופטריוטיות עצומה. אך קולו של מיעוט זה שמוערך ב 2-3% אינו נשמע. זהו ציבור שרוצה להיכנס למיינסטרים של החברה הישראלית ומערכת החינוך הערבית לא יכול לתת לו מענה הולם".

עימות בין שר האוצר רוני בר-און לאלי הורוביץ יו"ר טבע במושב מיוחד שעסק במימד הכלכלי: הורוביץ: במשבר הכלכלי משרד האוצר לא מצא לנכון להידבר עם גורמים כלכליים רלוונטיים ולשמע את עצתם בנושא.

בר-און: משרד האוצר מקיים התייעצויות שוטפות עם גדולי הכלכלנים במדינה, ואין הוא מעוניין להתייעץ עם בעלי אג'נדה סקטוריאלית אישית מובהקת

עימות חריף התקיים היום בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי בין שר האוצר רוני בר-און לאלי הורוביץ יו"ר טבע במושב המימד הכלכלי. אלי הורוביץ תקף את מדיניות משרד האוצר בניהול המשבר הכלכלי, על כך שלא מצא לנכון להידבר עם גורמים כלכליים רלוונטיים ולשמע את עצתם בנושא. שר האוצר, רוני בר-און, תקף בחזרה את הורוביץ אמר כי ישנה התייעצות שוטפת עם גדולי הכלכלנים במדינה, ואין הוא מעוניין להתייעץ עם בעלי אג'נדה סקטוריאלית אישית מובהקת.

הורוביץ תקף את הקיצוץ בתקציב הביטחון עליו החליטה ועדת ברודט - בשל קיצוץ זה, התכנית הראשונית של הצבא לא יצאה לפועל, ולכן תוצאות מבצע "עופרת יצוקה", היו שונות מהרצוי.

שר האוצר הציג את תמונת המשבר הכלכלי בישראל ואמר כי אין אנו יודעים האם המשבר ימשיך להעמיק או מתי הוא יחלוף. המשק הישראלי נפגע ובמידה מסוימת ימשיך להיפגע גם בעתיד ויש רק ללמוד מהנסיון של האחרים. תוכניות האוצר הצפויות לשנת 2009 רק יצמצמו את הפגיעה ובכך "כאשר העולם יזיז את המטוטלת" המשק הישראלי יהיה במקום הטוב ביותר.

לדברי בר-און האתגר בישראל הינו כפול: משבר כלכלי במקביל למשבר פוליטי חריף. בהתייחס להבטחות הכלכליות של נתניהו אמר, כי בזמן בחירות כל מה שנאמר על ידי המועמדים הינו לחם ושעשועים להמונים. בסוף היום כל אותם מוכרי אשליה ייפגשו במציאות שלא תואמת את כל הסיסמאות לצערו התוכנית הכלכלית לשנת 2009 משמשת ככלי ניגוח במערכת הבחירות הנוכחית.

שר האוצר הסכים עם דבריו של פרופסור רפי מלניק מהמרכז הבינתחומי הרצליה, שאמר כי אנחנו נמצאים במשבר כלכלי שמתרחש פעם במאה שנה ולכן המדיניות לא כתובה בספרים. ארכיטקטורה פיננסית חדשה נבנית בזמן המשבר הנוכחי לא רק בגופים פיננסיים אלא גם בגופים ממשלתיים ואקדמיים. מלניק מחזק את המשק הישראלי וטוען כי ביחס למשקים אחרים בעולם הכלכלה הישראלית מוכיחה כמה היא איתנה מול הזנאמי הכלכלי. מלניק חוזר ומדגיש כי בנק ישראל צריך להמשיך ולהתערב בניהול המשבר מכיוון ובשווקים דרושה הכוונה. מלניק מסיים בהצהרתו כי הבעיה הגדולה ביותר היא הגירעון שיווצר כתוצאה מהפחתת המיסים.

במושב מיוחד שעוסק במימד המדיני-בינלאומי אמר אהרון אברמוביץ מנכ"ל משרד החוץ: "מתן לגיטימציה לחמאס ישתק את היכולת של ישראל להמשיך במשא ומתן רחב וכולל מול הרשות הפלסטינית"

אהרון אברמוביץ, מנכ"ל משרד החוץ, בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי הרצליה, הציג את יעדי משרד החוץ לשנת 2009, במושב מיוחד שעוסק במימד המדיני-בינלאומי. היעדים המרכזיים לשנת 2009 הם מניעת לגיטימציה של החמאס בקהילה הבינלאומית. לדבריו מתן לגיטימציה לחמאס ישתק את היכולת של ישראל להמשיך במשא ומתן רחב וכולל מול הרשות הפלסטינית ואבו מאזן. אברמוביץ ציין כי כיום אנו נמצאים בתקופה של המתנה בקידום המשא ומתן לשלום ולהסדרים מדיניים עקב שלושה גורמים עיקריים: ממשל אמריקני חדש; הבחירות בישראל; מבצע עופרת יצוקה ושיקום עזה. לדבריו, מצב זה לא יחזיק לאורך זמן וההערכה היא שמיד לאחר הבחירות תדרוש הקהילה הבינלאומית חידוש מייד של המשא ומתן, כאשר האינטרס הישראלי הוא להמשיכו מול הרשות.

יעד עיקרי נוסף של משרד החוץ לשנת 2009, אשר החל עוד בשנת 2008, הוא החלשת איראן בשני אספקטים: פעילות תוכנית הגרעין שלה וסיכול מדיני של הפעילות האזורית שלה מול החמאס וחיזבאללה. "מרבית הפעילות המדינית לסיכול איראן היא "שקטה" ולא חשופה לציבור. איראן מתקדמת לפי שעון הגרעין שלה צעד אחר צעד ולעומתו ישנו השעון המדיני שעובד בקצב שלו. אנו לא מרוצים מההתקדמות של השעון המדיני ולכן יש להגביר את הקצב שלו". הפעילות האזורית של איראן במערכה בעזה, החלישה את איראן בקרב הקהילה הבינלאומית. עובדה זו לצד ממשל אמריקני חדש, יוצרים אלמנטים נוספים למינוף החלשת איראן.

עוד הדגיש אברמוביץ כי משרד החוץ מכיר בחשיבות הדיפלומטיה המולטילטרלית (רב צדדית) לקידום היחסים המדיניים, ביטחוניים וכלכליים של ישראל. ולגבי שיחות סוריה אמר כי הדרך עוד ארוכה אך אם וכשתחיל ישראל במשא ומתן עם סוריה יש לנתק אותה מהציר הרדיקאלי ולמנוע את היותה בסיס מקדם של פעילות טרור.

דברי נשיא המדינה בכנס הרצליה

שבתי אמש מכינוס הפורום הכלכלי העולמי בדאבוס. חשתי כי קברניטי העולם קבעו שהפסימיות היא שיא האופנה. ההתייחסות למבצע הצבאי בעזה הייתה שילוב של רושם טלוויזיוני מוטעה, ושל נטייה קודרת. אלא שאני הייתי ונותרתי אופטימי, והתווספו לי חיזוקים לכך.

מבצע "עופרת יצוקה" הוכיח שבורכנו בדור בנים נפלא. דור בנים שגדל על ברכי דור הורים ששירתו את עם, בצבא ובהתיישבות, והעניקו לבניהם רוח התנדבות ותחושת שליחות הראויים לשבח. נוכחנו שבדורות הללו גנוזות יכולות שלא הכרנו. את הגנוזות הללו צריך להפוך ליכולות איכותיות, אזרחיות כצבאיות.

אופטימיות אין פירושה נאיביות. המשבר אכן מכה בעולם. אלא יש לזכור - שעת משבר היא גם שעת הכרעה. השנה הקרובה תזמן להנהגת המדינה חמש הכרעות משמעותיות. וכל אחת מהן תקבע את כושרנו לצאת מחוזקים מהמשבר.

ההכרעה הראשונה אליה נידרש היא פוליטית. זוהי הכרעה משותפת לכל העם, וכל אזרח שותף בה. אנחנו ערב בחירות. אני קורא אליכם, אזרחי המדינה, ללכת ולהצביע בקלפיות. על כולנו לקבוע באיזו דרך נבחר, ואיזה עומק של תמיכה נעניק לה.

השתתפות רבתית תעצים את הדמוקרטיה של ישראל. ותחזק את ידיהם של מקבלי ההחלטות למחרת הבחירות.

ההכרעה השנייה תהא ביחסינו עם הפלסטינים.

יתכן והחמאס ימשיך לנסות את מזלו. והפת"ח לא יוותר על דרכו. ונצטרך לבחור בין אפשרויות שונות: מלחמה בחמאס כאפשרות ראשונה ונשיאה במחירה. או התמקדות במו"מ עם הפלשתינאים, לזרז, ולהשלימו כבר בראשית הקדנציה של הממשלה הבאה. ייתכן ונדרש לשלב בין שתיהן, למרות הסתירה.

הטרור מכוון לפגוע במאמצי השלום, ולהכשיל את מהלכיו. בעוד שישראל מתכוונת לשלום - למרות מחירו.

הברירה היא כבדה. שהרי אפילו אם נמוטט את החמאס - נמצא את עצמנו אחראים לעזה, לשיקומה, לניהולה, לפיתוחה ולרווחתה; לשאת בהוצאותיה ולהוות מטרה לדעת קהל עוינת שתאשים אותנו בכיבוש הרצועה, ובדיכוי יושביה. למרות שטהרן היא זו העומדת מאחורי פעולות הטרור בצפון הארץ ובדרומה.

בסיכוי המשא ומתן חלו התפתחויות חשובות. המו"מ עם אש"ף נמשך זה 16 שנים.

באוסלו, הפלשתינאים הכירו במדינת ישראל והתחייבו להעדיף מו"מ על פני טרור. ישראל התחייבה להכיר בפלשתינאים כישות מדינית עצמאית שתחיה בשלום איתנו.

הפלשתינאים הסכימו באוסלו לעבור מגבולות '47 לגבולות '67. לפי גבולות '47, 45% משטח הגדה המערבית של הירדן צריך לעבור לפלשתינאים. ולפי גבולות '67 רק 23% מהשטח.

השיחות שהתנהלו לאחרונה, נגעו בנושאי הביטחון והגבולות, והפלשתינאים העלו את נושא ירושלים. כל נושא כזה טעון משמעות היסטורית ומשקל אידיאולוגי. הזמן החריפם ועלול להחריפם יותר בעתיד.

אני מכיר את הנימוקים בעד ונגד, לגבי כל נושא. אבל למדתי שבצילן של בעיות גדולות מסתתרים גם פיתרונות לא צפויים. בעיות מרכזיות רבות לא היו נפתרות ללא יצירתיות.

גישה יצירתית תאפשר להשתחרר מהקיפאון הנוכחי. העולם אינו קופא על שמריו. והשינויים בעולם מחייבים שינויים גם אצלנו.

ללא תלות בתוצאות הבחירות - תהיינה התוצאות אשר תהיינה - אין לדחות את השלמת השלום לעוד ארבע שנים. אלה תהיינה ארבע שנים של שיקום עולמי שישפיע על האזור ועלינו. על חלקן נוכל להשפיע עם היתר נצטרך לחיות.

העולם הערבי מגלה עניין בשלום אזורי, גם בגלל האיום האיראני, אך הוא עלול ליסוג לשלילת ישראל ולתארה ככובשת וכסרבנית, הפוגעת בפלשתינאים והמשתלטת על הרצועה.

לשלום עם הפלשתינאים יהיה מחיר מיידי כבד. אבל בעתיד הוא עלול להיות כבד יותר.

בתקופה האחרונה חלו שתי תזוזות חשובות בדעת עמי האיזור. רוב מדינות ערב זנחו את החלטות חרטום של שלושת הלאוויים, ורוב הישראלים הסכימו להקמת מדינה פלשתינאית, לצד מדינת ישראל. נוצר פוטנציאל לשלום אזורי כולל ישראל, שיש בו גם שינוי לגבי פתרון סוגיית הפליטים. היוזמה הערבית האחרונה אומרת שנושא הפליטים צריך להיפתר ב"צדק ובהסכמה", כלומר באמצעות מו"מ.

שלום מיידי יאפשר לנו לצאת מהמשבר ולהצמיח את המשק, להעלות את רמת החינוך. להרחיב את מעגל תומכי השלום בעולם הערבי, ולאפשר להם לרכוש כרטיס כניסה לעידן המודרני.

בעולם הערבי קיימות היום יותר מדעה אחת. אנו עדים לכך שלראשונה, בהתנגשות בין ישראל לבין הטרור, היו מי מהמנהיגים הערבים שהתייצבו כנגד הטרור. בראותם בו סכנה לעניין הערבי. ובין המגנים את ישראל בפומבי - היו שהתפללו להצלחתה. ביוזמה שהבעיה של העולם הערבי איננה ישראל - אלא הטרור, הפוגע בתדמית האסלאם ומזיק לעולם הערבי. הטרור מהווה סכנה למצרים, לירדן, לפלשתינאים ולמדינות ערביות אחרות. כי החמאס שהוא תוצר של האחים המוסלמים מהווה איום על כל המשטרים המתונים בעולם הערבי. הוא מנסה להשתלט על הגדה, ושואף לפגוע במשטר ההאשמי בממלכת ירדן.

וישנם גם צעירים ערבים, שנפשם קצה משלטון דיקטטורי, מסתימת פיות, מאפליית האישה ומשפיכות הדמים. מצטברת קנאה לישראל הדמוקרטית, שגם בימי חירום, אינה מוותרת על חופש הביטוי, וכוחה הכלכלי והביטחוני רק גדל.

בשנים שנות קיומה ידעה ישראל שבע מלחמות. שתי אינתיפאדות. חרם כלכלי, ועימותים עם ארבע מדינות קיימות, ומדינה בדרך.

אבל הגענו גם לשני הסכמי שלום: עם מצרים ועם ירדן. גם אם ההסכמים אינם מושלמים, הנוער המצרי, הנוער הירדני והנוער הישראלי יודעים שארצם התחייבה לקיים את הצו שאומר "לא עוד מלחמה", ומנהיגי שלשת העמים התחייבו שלא לשלחם שוב אל שדות הקטל ושפיכות הדמים - וכל מה שהושג נקבע סביב שולחן המו"מ.

הסכסוך הטריטוריאלי עם לבנון הסתיים והאום הודיע שישראל מילאה אחרי כל החלטותיו הנוגעות ללבנון. בעיית חיזבאללה, המפלג את לבנון, והמשרת את איראן, היא נושא לבנוני בראש ובראשונה.

הסורים הביעו נכונותם למו"מ, אבל לעת עתה, להסכם חד צדדי - שישראל תפנה את רמת הגולן ואילו הם ימשיכו בקשריהם עם איראן וחיזבאללה.

בשנת 2009 נידרש להכרעות בתחום הפנים.

עלינו להתייחס לתהליכים הבעייתיים המתהווים בלב אזרחינו הערבים. אסור שההבדל הלאומי יהפך לסכסוך לאומי. האזרחים היהודים הם הרוב בישראל, ולכן עליהם לרקום יחסים נקיים מאפליה, כראוי למשטר דמוקרטי.

גם לי קשה להשלים עם דברים שנאמרים בכנסת על ידי ח"כים ערבים, ודוברים שכנגדם. אבל אני גאה בכנסת ישראל, שיש בה נציגים של המיעוט הערבי, החופשיים להשמיע את דעתם, כמובן במסגרת הדמוקרטית שמחייבת את כל חברי הכנסת להימנע מהסתה לאלימות.

צריך לשפר את מצבם הכלכלי של אזרחינו הערבים. שיפור כלכלי בימינו מקורו בקידום המדע והטכנולוגיה יותר מאשר בחלוקת האדמה. צריך לעודד יזמים שיקימו פארקים תעשייתיים בריכוזי אוכלוסיה ערבית. שערי האקדמיה יהיו פתוחים לכל.

עלינו לפעול לכך שארבע השנים הבאות תהיינה שנות שלום. שנות שלום הן שנות בנייה.

ישראל היא ארץ נבנית ועליה לבנות עתיד, שיהלום את העתיד שלתוכו פוסע העולם כולו.

מרכיב מכריע בחוסנו החברתי טמון בגני הילדים, בכיתות הלימוד ובאוניברסיטאות. המאמץ המרכזי חייב להיות החינוך. החינוך, ההשכלה, המדע, הם מלחמה מתמדת בקוצר הראיה של האדם בעיוורונו ההיסטורי. התגליות המדעיות הרבות, לא שינו את הטבע אלא גילו חלק מסודותיו.

הטבע עדיין מלא מחבואים, הוא משתנה ללא הרף, ונע לעבר הקידמה. לא רק השינויים החלים בטבע משפיעים על גורל האדם, גם השינויים שחלים באוכלוסיית העולם משפיעים על הטבע. גידול האוכלוסייה העולמית עלה על גילוי אוצרות הטבע, וגזל חלק מערכיו ונכסיו, והפר את האיזון העדין שבין האדם והטבע .

כושר ראייתו של האדם משתכלל גם היום בעזרת העין ובאמצעות מכשירים חדשים, ומאפשר גילוי סודות ואפשרויות חדשות . הרפורמות בחינוך מתקדמות באיטיות, כי עליהן להתמקח עם מסגרות ונורמות קיימות ומושרשות.

צריך, אפוא, לחפש קיצורי דרך וקרשי זינוק. יתכן שבצה"ל החדש שלנו מצוי פוטנציאל לתרומות חשובות בדרכי החינוך . הרי צה"ל עשה דברים דומים בעבר ותרם לגיבוש הלאומי המופלא של בני עולים וילדי הארץ. הוא הנחיל את השפה העברית לעולים; הוא הקים את הנח"ל, וקידם את ההתיישבות .

צה"ל עשוי להיות היום בית ספר גבוה לכל צעיר וצעירה בישראל המשרתים בו. החיילים יתאמנו בחלק מזמנם, וילמדו בחלק אחר. צה"ל יכול להיות מעין אוניברסיטה לאומית. החיילים שבסיסם קרוב לאוניברסיטה ילמדו בה, ופרופסורים מהאוניברסיטאות ילמדו במחנות הצבא האחרים .

הצבא של אתמול "צעד על קיבתו". צבא מודרני יכול להמריא על כנפי המדע, הידע והטכנולוגיה .

המלחמה בימינו, יותר משהיא מאבק של גוף בגוף, היא תחרות של ראש בראש. הראש המשכיל הוא יתרון צבאי.

מצוינות בתחומי המו"פ הביטחוני כבר הניבה ומניבה יתרונות צבאיים שאין להם שיעור, ומרגע שאזרחי - אפשרה לישראל להקים מרכז היי טק ברמה עולמית. עתה הזמן להרחיב מסגרות אלה ולהעניק הזדמנות לקידום השכלתי ואקדמי לכל חיילת וחייל .

ולבסוף, אנו ניצבים בפני שנת הכרעות בתחום הכלכלי .

שעת משבר יכולה להיות שעתם של כישרונות גנוזים. הכלכלה הישראלית לא תוכל להתמודד עם המשבר רק בכלים המשמשים את המדינות האחרות. עלינו להיעזר בתכונה ישראלית אופיינית - התושייה.

למדתי מניסיוני שגם אם ארצנו קטנה בשטחה, גדולתה כגודל תושייתה .

אני סבור שהמוצא מהמשבר אינו רק בבנקים או בריבית. אלא ביצירתיות. סבורני שחלק מהתעשיות העולמיות נקלעו למשבר עמוק, מפני שהן השתכרו מרווחים, שבחלקם היו מדומים. הרווחים האמיתיים באים מהמצאות ולא מספקולציות. נכון שהשיגי העבר מזדקנים גם הם. והופכים לבעיות היום. חדשנות צריכה להתחדש ללא הרף. ולהוסיף ולפענח סודות של הטבע.

אני מאמין שבמוצא המשבר תקומנה תעשיות חדשות ומדהימות: תעשיית אנרגיה נקיה ומתחדשת; ייצור, אגירה והולכה של מים, וניהול השקיה בשיטות חדשות; תעשיית תאי גזע שתאפשר לאדם לתקן תחלואי הגוף והזמן, ולהאריך את תוחלת חייו; תעשיית כלים ללמידה אינטראקטיבית, שתאפשר לתלמידים לעמוד במגע עם העתיד, ולהיות מעודכנים ו"מתומחרים" .

ותעשייה חדשה לאמצעי לחימה בטור, שתישען על רובוטיקה ומזעור - תכונות שהננו -טכנולוגיה מעניקה להם תשתית.

בישראל קיימות התחלות מרשימות בכל התחומים הללו. באחדות מהן אנו אפילו חלוצים מבחינה עולמית.

ארצנו קטנה מכדי להוות שוק אטרקטיבי. אוכלוסייתנו מעטה מדי כדי להיות יעד צרכני. אוצרותינו דלים מכדי להוות מקור אספקה עולמי, או משקיע יחיד בפיתוח כל התחומים הללו. אך אנו נועזים דינו. וגם ברוכים בכישרונות רבים, היוצרים מעבדה חלוצית בעידן ההולך ומתהווה.

לישראל ייצא שם, כמעט אגדתי, בתחומי המחקר והפיתוח. חברות עולמיות רבות משקיעות במחקר הישראלי.

אני מציע שנתקשר עם מדינות נוספות בעולם כדי ליצור שותפויות במחקר ופיתוח בתחומים אלה. בהשתתפות הון ממשלתי והון לא ממשלתי שייצרו את המשאבים הדרושים .

בדאבוס בדקתי אפשרויות אלה. בין היתר עם ראשי ממשלות רוסיה ושוודיה ונציגי ממשלות סינגפור וקוריאה, ועם נשיאי קזחסטן, אזרביג'אן, צ'כיה ומונגוליה. הצעתי להם להקים קרנות מחקר ופיתוח משותפות, או להגדיל את הקרנות הקיימות כיום, כדי לקדם את כל אותן התעשיות שהזכרתי. ההיענות היתה מלאה וטובה ויוצרת כר נרחב למדען הראשי כבר השנה.

נפגשתי גם עם ראשי חברות בינלאומיות וביניהם נשיא סיסקו, נשיא דל מחשבים, נשיא קרן השקעות מובילה בארה"ב, נשיא חברת רוס-ננו, מנכ"ל פייסבוק, מנכ"ל חברת התרופות השוויצרית נובארטיס.

הם התייחסו בחיוב רב לגישה זו. שניים מהם קיבלו על עצמם, להקים, יחד עם חברות ישראליות, בירושלים, תעשייה של כלי לימוד אינטראקטיביים. אחד מהמובילים הצעירים, קיבל על עצמו לנסות ולהקים מיזם אינטרנט חדשני בתחום זה, שמרכזו יהיה בירושלים. עדיין הדברים אינם מונחים בכיסנו, אבל האנשים הם רציניים ,

ומילתם - מילה .

על מנת למשוך הון חדש, על הממשלה לקצץ בבירוקרטיה ולהוסיף מענקים מיוחדים לעידוד תעשיות אלה. אני מאמין שגישה כזו תעורר התלהבות רבה, תמשוך ותשיב חוקרים רבים לישראל.

אני מציע לרכז בירושלים את הפיתוח והייצור של כלי הלימוד האינטראקטיביים. זה ייצור מקומות עבודה לצעירים שיבואו לבירה - כי מציון תצא תורה .

במצע "עופרת יצוקה" התגלה העם כולו באור חדש - מלוכד יותר, מאמין יותר, ונחוש יותר מתמיד. אסור שאווירה זו תיפוג. וטוב נעשה אם נכריע בשאלות המדיניות, וניזום בשאלות הכלכליות.

יש די יוזמות עולמיות, ערביות וישראליות, כדי ליצור מצב חדש.

אין להחמיץ אפשרויות שנוצרות בשנת משבר .

את העופרת היצוקה אפשר להתיך לתקווה צרופה.

יו"ר ש"ס אלי ישי בכנס הרצליה: "המודל הנכון לשלום הוא המודל הכלכלי" "יש לחלק 3 מיליארד שקלים לשכבות החלשות ושכבות הביניים"

יו"ר ש"ס, אלי ישי, אמר הבוקר בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי הרצליה: "הדרך הנכונה ליציאה מיטבית מן המשבר הכלכלי, עם מינימום פגיעה והגעה ליעדי צמיחה גבוהים, היא השקעה בהכשרה מקצועית, בתעשייה, במרכז השקעות, מסלולי תעסוקה, תמריץ לעובדים, ועוד דברים שבאוצר אולי לא אוהבים. דרגת הצדקה הגבוהה ביותר לפי הרמב"ם היא מציאת עבודה לאדם, ובכך יש להתמקד. למרות הדימוי של הציבור החרדי, גם הוא רוצה לעבוד, אם רק יתאימו לו את מקומות העבודה בצורה נכונה, כפי שנעשה בחלק מהמקומות."

"במסגרת הרפורמה במס י"ש "לחלק" 3 מיליארד שקלים לשכבות החלשות ושכבות הביניים, כי הן אלה שנפגעות ברמה הקשה ביותר במשבר הנוכחי."

בנושא המדיני אמר ישי: "כולם יודעים שאנחנו רוצים שלום, ואנחנו מוכנים לויתורים מרחיקי לכת, אולי מרחיקי לכת מדי. ישראל חייבת להפסיק לרוץ לועידות ולעשות בהן עוד ויתורים מדיניים. עשינו ויתורים כאלה יותר מדי, והצד השני לא באמת מעוניין בשלום, וגם סובל מפיצול ומלחמות פנימיות שלא מאפשרות להגיע להסכם. לכן יש לפנות למודל השלום הכלכלי, שם לא נעשה כמעט דבר עדיין. כשהפלסטינים יראו יותר מקומות עבודה אולי הם יבינו מה יש להם להפסיד. המסלול הכלכלי הוא הנכון."

בנושא הביטחוני אמר ישי: "אם נשכיל לקבוע תג מחיר, ועל כל פעולה הכי קטנה מצד חמאס נגיב בפעולה נגד התשתיות שלהם, אז לא ייקח הרבה זמן עד שזה ייפסק, כי גם בצד השני יש אנשים חפצי חיים שחמאס לקח כבני ערובה למעשה."

במושב מיוחד שעוסק במימד החברתי אמר השר הרצוג: "לאור המצב הכלכלי, יש לחשוב מחדש על מדיניות ההפרטה של מוסדות המגזר השלישי"

"מעגל העוני צפוי להתרחב כאשר יכנסו אליו משפחות מהמעמד הבינוני נמוך שלא זכאיות לשום הטבות"

שר הרווחה יצחק בוז'י הרצוג אמר היום בכנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי כי צריך לחשוב מחדש על מדיניות ההפרטה של שירותי הרווחה. עקב המצב הכלכלי, המגזר השלישי (מלכ"רים) עובר פירוקים וסגירות - ארגונים רבים, המסתמכים בין השאר על קרנות ותרומות, נמצאים על סף התמוטטות וכתוצאה מכך יש פגיעה קשה ברווחה. נחום איצקוביץ', מנכ"ל משרד הרווחה והשירותים החברתיים אמר כי עליה של אחוז אחד באבטלה תוביל לאלומות בתחום המשפחה, פשע ורציחות. הנזק של האבטלה הוא נזק ארוך טווח, שממשיך להכות גם כאשר יורד מספר המובטלים. קשה לחלק משפחות מהשפעות האבטלה גם לאחר שהן חוזרות למעגל העבודה.

עוד הוסיף כי 90% משירותי הרווחה בישראל מותנים ע"י ספקים חוץ ממשלתיים: רשויות מקומיות, מלכ"רים וגופים עסקיים, וזו כתוצאה ממדיניות הפרטה של הממשלות האחרונות.

איצקוביץ' שיבח את הישגי המשרד במלחמת עזה, כאשר אמר שנלמדו הלקחים ממלחמת לבנון השנייה, ובראשן שהערכות מוקדמת היא קריטית ומאוד חשובה. למשל, עובדי רווחה קיבלו אפודים קראמיים והיוו חלק מכוחות הביטחון וההצלה שהגיעו ראשונים לאתרי הנפילות.

במושב מיוחד שעסק במימד הצבאי-ביטחוני אמר דן מרידור: "המלחמה האחרונה בעזה לא הייתה טובה יותר ממלחמת לבנון השנייה"

צחי הנגבי: "הפסקנו את המהלך בעזה מוקדם מדי כי האמנו שיהיה די במכה שהנחתנו על ארגון החמאס"

אפרים סנה: "רוסיה שבה להיות הספק העיקרי של ארגוני הטרור, ואת טילי הנ"ט שהם מספקים חוו חיילנו על בשרם במלחמת לבנון השנייה"

המועמד לכנס מטעם מפלגת הליכוד, דן מרידור, אמר היום במושב הפתיחה של כנס הרצליה של המכון למדיניות ואסטרטגיה במרכז הבינתחומי הרצליה, כי במבחן התוצאה המלחמה האחרונה בעזה לא הייתה טובה יותר ממלחמת לבנון השנייה. מרידור טען כי יש צורך בשינוי התפיסה הביטחונית של ישראל כדי להתמודד עם האתגרים הביטחוניים שישראל ניצבת בפניהם. מרידור הוסיף, כי התנהלותה של המועצה לביטחון לאומי במבצע עופרת יצוקה לא היה מספק.

במושב השתתף גם **תא"ל (מיל') ד"ר אפרים סנה** שאמר כי המאזן הצבאי האזורי משתנה, ולא לטובתנו. "המחנה הדמוקרטי שאנחנו חלק ממנו הוא מחנה רך וירא עימותים לעומת המחנה האסלאמי שהוא נחוש ונחרץ". סנה אמר כי רוסיה שבה להיות הספק העיקרי של ארגוני הטרור, ואת טילי הנ"ט שהם מספקים חוו חיילנו על בשרם במלחמת לבנון השנייה.

בהתייחסותו לאיום האיראני אמר כי העולם המערבי כבר השלים עם התגרענותה של איראן. "האופציה הישראלית להתמודדות עם המצב האיראני אינה מתוכננת כפי שצריך. מתחוור לנו כי ארה"ב אינה איתנו כפי שרצינו לצפות, על כן אין לנו ברירה אלא להסתמך אך ורק על עצמנו".

פרופסור עוזי ארד התייחס גם הוא למבצע עופרת יצוקה ואמר כי עצם העובדה שחיזבאללה לא תקף אינה מעידה על כך שההרתעה בגבול הצפוני עובדת. הישענות על הרתעה דיספרופורציונית כמוה כהישענות על קנה רצוף.

ח"כ צחי הנגבי כי אנו יכולים להיות שבעי רצון מהעובדה שהפרכנו את כל הנחות היסוד של האויב בעזה שספג מכה קשה. עם זאת "הפסקנו את המהלך מוקדם מדי כי האמנו שיהיה די במכה שהנחתנו על ארגון החמאס". יש צורך בפעולה מקיפה יותר ופגיעה חזקה יותר בכוחו.

כנס הרצליה התשיעי של המכון למדיניות ואסטרטגיה בבינתחומי הרצליה מבצע מדי שנה "ספירת מלאי" ועורך את המאזן והחשבון הלאומי בנדבכים העיקריים המרכיבים את החוסן הלאומי. בכנס נושאים דברים בכירי הדרג המדיני וראשי מערכות החוץ והביטחון, בכירי ממשל לצד מומחים שונים מהארץ ומחו"ל. הדוחות והמסמכים המוצגים בכנס, כמו גם דבריהם של אישי המדינה והממשל הבכירים מישראל ומחו"ל, לצד תרומותיהם של מתדייני ומשתתפי הכנס, מניבים מדי שנה כיווני מדיניות ואסטרטגיה המועילים לדיון הציבורי ולמדיניות הלאומית.

[שידורים ישירים של מושבי הכנס, הודעות לעיתונות ועדכונים שוטפים מופיעים באתר האינטרנט של הכנס](#)

www.herzliyaconference.org.il

[לפרטים נוספים: דוברות כנס הרצליה](#)

lirane@euroisrael.co.il 054-6699323 **לירן אלרם**

yanivb@euroisrael.co.il 054-6699331 **יניב בלזר**